

ПОВЕЧЕ ОТКОЛКОТО ВИЖДАТ ОЧИТЕ

Галина Стоянова

Една неслучайно разказана история

Издателство “Логос и Рема”
Пловдив 2002 г.

ПОВЕЧЕ ОТКОЛКОТО ВИЖДАТ ОЧИТЕ

Една неслучайно разказана история

Автор: Галина Стоянова

Редакция и корекция: Мария Стаматова

Първо българско издание – юли 2002 г.

ISBN 954-8990-27-X

Издателство “Логос и Рема” Пловдив

За контакти с автора – E-mail: galina_55@hotmail.com

Глава 1

Загадката

Топлото гръцко слънце рисуваше върху пясъка фигури, обаяни в оранжево, жълто, златисто. Сенките на акостиращите кораби танцуваха по пристанището на Пирея и усиливаха усещането за мирис на сол и море.

Наблизо бе пазарът, бликащ с жизнеността на гласовитите търговци и шумното суетене на купувачите.

Анна жадно пое въздух. Вдишваше го бавно, на глътки, с очи, искрящи от великолепието на морето пред нея. Вятърът си играеше с косите ѝ, рошеше ги и обръщаше. Завърташе ги в кръг на снопчета. После палаво ги издухваше в

противоположна посока, обратна на тази, в която Анна грижливо ги беше сресала. Тя не се опита да ги оправи, както често правеше. Остави вятърът да отгръща косите ѝ, а с тях и мислите ѝ. Вгледа се в пясъка – хиляди и хиляди малки обли зрънца. И всяко от тях ѝ беше безкрайно скъпо.

Погледна хората, които се връщаха от пазар, влачейки след себе си малки железни колички. Кога беше започнала да ги чувства близки! Превалияше пладне. В горещината небето бе застинало като стъкло – копринено и неподвижно. Неусетно Анна беше започнала да обича това дълбоко наситено синьо небе, топлите дни и нощи на Елада.

“Това ти ли си, Господи? – мислеше тя. - Ти създаде това небе и тази земя, а после ме доведе тук.”

Анна тръсна коси и се гмурна в спомена си като във вода.

Оттам я погледна млада жена, любопитна за живота край нея.

Беше търсеща личност. Вироглаво тичаше след един свой въпрос от момиче. Гонеше нещо, което все не успяваше да стигне – смисъла на човешкото съществуване. Търсеше го в доктрините на различни философски школи, в науката, в изкуството, в правенето на добри дела. Търсеше го с всичкия си ум. И винаги имаше чувството, че нещо малко, но значимо ѝ се изплъзва.

Тогава започна трескаво да учи. Може би там беше смисълът – в човешкото усъвършенстване. Завърши колеж. После – университет. Последваха изучаване на чужди езици, специализация в чужбина. Но чувството за неудовлетвореност оставаше. В сърцето ѝ имаше огромна пустота, която никое човешко знание не можеше да запълни.

Така у нея се появи болката. Почти физическа. Болката от липса на смисъл в живота.

Анна трепна при спомена за тази болка. Като нажежена спирала миналото се завъртя в главата ѝ, прониза годините. Вряза се в пролетта на младостта ѝ, задълба в корена – при Началото.

То носеше в себе си зародиша на загадката. Там, в началото, беше усещането от липсата на смисъл в космоса.

Тогава за първи път блесна ослепителната за ума светкавица:

Коя е истината?

Беше чувствителна към заобикалящия свят – пъстър и чудат. Извън него нито у Анна, нито в начина, по който живееше, имаше нещо изключително. Харесваха ѝ малките радости в живота, простотата и искреността в отношенията, книгите. Беше слабо момиче, импулсивно и свито. Нямахше големи проблеми. Освен един, който стапяше спокойствието на дните и нощите ѝ:

Къде е мъдростта?

Потърси я за първи път, поглъщайки системно романите на руската класическа литература. Питаше се защо в едно и също общество на аристократи в древна Русия Онегин на Пушкин скучае, а Печорин на Лермонтов страда.

Защо умният и проникателен Печорин, познал добре пружините, движещи светското общество и изкуството да се живее, попада в безизходицата на отчаяние, което не се лекува с дулото на пистолета. Нима звездата на вътрешния му човек не изгасваше след смъртта?

Максим Горки продължаваше слизането в дълбоките невидими пластове на човешките души и философията им за живота. “Лети или пълзи, краят е известен. Всички ще легнат в земята. Всичко ще стане на прах.”

Сигурна беше в едно – не искаше да пълзи. Но какво ще стане след края с кълбото от мисли и чувства у нея, не знаеше.

Разумът на Анна искаше да познае истината с ума, сърцето – с чувствата. Разкъсваха я. Искяха доказателства. Болезнено и противоречиво бе това търсене. Беше готова да го прекъсне, да заглуши противоречията. ”Но възможно ли е това?” – нашепваше ѝ някой. - Неизвестността не е ли по-страшна! Започна да предполага, че този Някой е разумно същество, щом се опитва да постави ред в мислите ѝ. Или бе близо до налудничавата идея.

Разумният човек търси разумно обяснение на света от разумно същество.

Реши да опита. Да потърси смисленото, а не случайното начало на света и открие извора му. В мислите си искрено се обърна към великия разум на вселената с горещата молба да ѝ се открие. Изповяда му, че боледува в копнежа си да го познае. Че световите биха били необясними, ако Той не съществува, а животът – безсмислен.

Беше дръзка и състави списък с желанията си към него. И още един – с въпроси. Те бяха конкретни и изискваха конкретни отговори.

Ритмично и неумолимо, като пясъчен часовник, времето отмерваше годините в търсене нишката на съществуването.

Анна бавно проглеждаше. Боязливо и мътно в началото, все по-ясно с времето, тя започна да прави първите си самостоятелни изводи за човешкото битие. Опитваше се да постави огромната вселена в малкия си ум. Да я обясни и вмести в човешките науки. Анна обичаше логиката. Смяташе я фундамент на всички човешки достижения. Често разсъждаваше над постановките ѝ: “Тъй като човешкото познание отразява субективно обективната действителност, то законите на мисленето съвпадат със законите на обективния свят. Всяко учение за битието е същевременно учение за неговото познание и за мисленето, като негово субективно отражение. Следователно логиката разглежда законите на развитие на всички материални, природни и духовни неща.”

Анна пусна химикала, с който водеше бележките, и уморено притисна слепоочията си. Тежък беше денят днес. Чувстваше лицето си сухо и опънато, като изпотъпкано от копита на коне, мозъка си – пожълтяла свита хартия, изхабена и ненужна. Огледа стаята си – до болка познати предмети, удобни и стари, – в крещящ контраст с мислите ѝ – винаги нови и изтощаващи.

Стана и завъртя газта на малкия котлон. Постави огромна доза кафе в кафеарката и докато чакаше да заври, запали цигара. Огънчето на върха ѝ припламваше между пръстите на Анна, придаваше уют в здрача.

Усети здрач и в мислите си. Тъмна пелена покриваше това, което тя наричаше “зоркост на ума.” Заспиваше. В този момент острият мирис на силно кафе стигна до ноздрите ѝ. Анна всмукна дълбоко от цигарата, стана, спря газта и наля чаша от черната течност. Отпи глътка кафе, погледна изписания до половина лист и автоматично посегна към химикала. Опита да събере мислите си и продължи. Но биологичният часовник у нея се съпротивляваше срещу методичната разруха на организма ѝ.

Тишина.

Бяла тишина. Невероятна.

Тишина навън. Тишина в стаята.

Неподвижност на мисли и предмети.

Бавно смачкване на фаса в пепелника.

Щракане на падаща бариера пред очите ѝ.

В същия миг крайно изтощение отпусна дребната ѝ фигура и я изпрати в отморяващия свят на младите ѝ сънища.

Събуди се в седем сутринта. Първото нещо, което видя, бе изстиналото кафе. После погледът ѝ се спря на недописания лист, паднал ненужен до леглото ѝ. Протегна ръка като към скъпоценност. Прочете го отново. И отново.

Свежа и отпочинала, мисълта ѝ като пеперуда отлетя към нови, красиви като цвете светове, и търсеше да кацне върху съвършените между тях.

Все по-уверено Анна търсеше истината. Нямаше ли нещо, изместено встрани от сухите теоретични постановки? “Често, слепи за очевидното – помисли тя, - търсим мъдростта в концепциите на философските школи.” Продължи, като смело погледна нещата от обратната им страна:

Голяма част от човешките знания за света деформират човешкото мислене. Беше смаяна от прозрението си, резливо като утрото на новия ден. Собствените ѝ мисли я изгаряха. Пареха я с двоякостта си. Да, истината не беше еднозначна в проникателността си.

Защото “човекът господства както над духовния, така и над физическия свят. Неуж по отношение на тези два свята, той започва да преодолява своето физическо невежество чрез науката, а духовното – с помощта на религията. Религиите учат хората да съсредоточават своя живот в търсене на невидимия, причинния свят.

От друга страна, науката помага на хората да разширят границите на знанията за физическия свят или света на следствието. Така религията се оказва нематериалният свят на причините. А науката изследва видимия материален свят на следствието.”

Напълно естествено е, че те трудно можеха да достигнат съгласие една с друга.

Тогава естествени бяха и противоречията в малката кестенява глава на Анна. Тя разроши енергично косата си и стана. Знаеше, беше много близо до истината. Трябваше да предприеме нещо. Трябваше да действа.

“Има време за всяко нещо.

И срок за всяка работа под небето.

...Време за търсене.”

А щом имаше време за търсене, следователно имаше и време за намиране на търсеното.

Когато то дойде..., не знаеше кое усещане бе по-силно – радост или стрес. Получи отговор на част от въпросите си от непознат за нея човек, проповедник в малка църква във от града. Реши да потърси истината за духовния свят и там. Отиде тръпнеща, с чувство средно между недоверие и срам.

Разказваха историята на египетски фараон, живял преди новата ера, който отишъл при един Божи човек да се допита за нещо, което ограбвало мира му. “Също като мен!” – подскочи Анна. Остана изумена от невероятното съвпадение. Но беше истински смаяна, когато в края на чудния разказ проповедникът не само даде отговорите, които я вълнуваха, но позна и въпросите ѝ. Мотивира страните в тях, които най-силно я интересуваха. Той погледна безпогрешно в миналото ѝ, упъти я в бъдещето, назова мислите ѝ. Но милостиво, защото тези факти я разтърсиха с чудатостта си. Беше близо до шок. Всичко четено и чуто до този момент леко се завъртя в главата ѝ. Тогава един мек глас прошепна у нея:

- Не се страхувай. Казвам ти това, за да разбереш, че Аз знам всичко за теб. Но най-много се радвам, че ти днес дойде при Мен.

- Кой говори? На кого? – слисано попита Анна.

- Чувате гласа на Бога – ласкаво каза проповедникът.

Беше почти толкова, колкото можеше да понесе. Дума или две още щяха да я повалят.

Така, след дълги години на търсене, те се срещнаха – Анна и Всемогъщият Бог. Беше красива и реална среща, в която Бог говори на сърцето ѝ. Радост като фонтан

забълбука у Анна, обля я от върха на косите до върха на нозете ѝ. Да, имаше отговор на въпросите ѝ. Мислите ѝ не бяха налудничави идеи. За първи път от години изпита спокойствие. То се разливаше в нея широко и волно като пълноводна река. Анна се отпусна в тази река като в прегръдка.

Глава 2

Пътят към истината

Много отдавна Анна беше започнала да пише книга със заглавие “Пътят към истината”. Сега се върна отново към тази книга, със същото заглавие, но с ново съдържание – изстрадано и осмислено във времето.

Изповядваше своето верую с пълно сърце:

Искам да свидетелствам за истината от позицията на човек с неутрално желание към резултата в процеса на търсенето. Чрез своето краткотрайно, но осезателно докосване до нея искам да свидетелствам, че Истината е абсолютна и независима от нашето съзнание. Че е зависима единствено от доброто ни желание да я потърсим. Че Истината е съвкупността от мъдрост, творчество, любов, красота и носи името Бог! Наричаме Го още Творец, защото само Творецът може да твори красота и създава светове. Само разумна сила може да сътвори човешкото съзнание. Само Личност, изпълнена с много любов и мощ, може да създаде личности.

Просто и едновременно с това дълго и мъчително е откриването на тази истина. Често болезненото ѝ търсене се сплита с вътрешни втрисания. До стигане на критичната точка – човек знае, че търси, но вече не знае точно какво. Чувства, че мисълта му пропада в бездни или се издига високо над него. Но къде са тези места – не знае. Единственото, в което човек винаги е бил сигурен още от времето на Сократ, е ограничеността на човешкото познание. До каква ли ужасна душевна катастрофа би стигнал човек в безизходицата си от ограничеността му пред всемира, ако у него не беше вложена Божествената искра да се стреми към истината?

Не е ли тази увереност в съществуването на мъдростта първото далечно отражение от пламъка на всеобхватната Божествена любов? Не е ли самото търсене едно доказателство за това, което мислим, че вечно ни убягва? А то вечно е било у нас и ни е говорило:

Аз съм у теб и край теб.

Аз съм навсякъде.

Аз съм истината.

Ти само ме пожелай така силно, че да не можеш без Мен.

Колко просто и велико е това! И ето, идва мигът, в който докосването на сърцето и ума до светлината на истината осиява цялото ни същество. Това докосване до вечното и неизменно Начало дава отговорите за тайните на битието. И за още по-чудните и непознати глъбини на човешката душа.

Осветени от това сияние, ние съзираме най-дребните петънца в живота, който тече край нас. И у нас – в душите ни. Не е ли болката в душата извора на всяко физическо страдание? Не е ли пак болката тази, която пречиства и успокоява, преобразява и съживява като след хирургическа операция? Така тя се превръща в своята противоположност – радост и здраве.

Кой ни устрои по този чуден начин?

Не е ли пак Творецът, за да не ни лиши от щастие, макар и съгрешили?

Да, Той е истината.

С нейното откриване ние ставаме силни, можем да лекуваме раните си. Да ги превържем с вяра и любов. И благодарим на Твореца, че у човека е закодирана жаждата да търси, полетът на мисълта и чувствата, стремежът към откриването на тази стара като света и вечно разгадавана истина – БОГ.

Двадесет години съзнателно, целенасочено Анна се ровеше в произведенията на писатели, психолози, философи. Търсеше истината, а с нея – истинския еталон за нравственост.

Беше запленивана от ученията на античните школи на Платон, Зенон, Пирон. Съпоставяше етиката на Епикур с Киренското философско движение. Изследваше и конспектираше Фройд. Но винаги носеше тъжното усещане за непълнота.

Един ден тя прочете:

“В многото мъдрост има много печал. И който умножава знание, умножава скърби.” Прочете още: “Всичко е суета на суетите и копнеж на духа.”

Тези мисли бяха в удивително съгласие с нейните. Кой беше авторът им? Каква беше тази книга? Така Анна за първи път прочете редове от Библията. После жадно започна да поглъща тази книга. Намери я изключително мъдра, с брилянтен стил. А живота на Исус – най-осмисления човешки живот, който можеше да съществува. Искрена и всеотдайна, тя Му предаде цялото си сърце. Чистият и свят образ на Христос стана за нея събирателен образ на всички човешки добродетели.

Христос – огрян от Божията любов, изпълнен с мъдростта на Бог!

Взираше се жадно към Него, родения преди две хиляди години, понесъл смирено на кръста греховете и болките на човечеството. Осъзнаваше светостта и значението на саможертвата Му. Виновно се вглеждаше в себе си. Натезаваха напразно изречените думи, неизпълнените обещания.

Колко бледи и измъчени сме ние днес, застанали до истинския бледолик мъченик! Колко разсеяни в пространството сме ние, стъпилите здраво на земята, до издигнатия високо над земята, прикован на Голгота Христос! Той е земен и възвисен.

Земен – с болките и нуждите на плътта си.

Извисен – с мощта на духа си.

Христос надничаше в душата ѝ от шеметната височина на своята святост и любов. Три години преди смъртта си и вечност след нея Той я учеше на доброта.

Исус виждаше лутанията на духа ѝ, сочеше ѝ вярната пътека към сигурността и безметежността. Учудваше се на слепотата си. Та Той е бил с нея от рождението ѝ. С датата на нейното рождение тя назоваваше и Неговото преди това. Близо две хиляди години Христос е чакал тя да се роди, пригответ ѝ незаслужено най-ценния подарък – спасението на безсмъртната ѝ душа.

Докосна я безмерната Му обич. Под силата на налягането ѝ, сърцето на Анна стана меко, пропусна като благ мехлем думите на Исус:

“Блажени скърбящите, защото те ще се утешат. Блажени, които гладуват и жадуват за правдата, защото те ще се наситят.”

Исус я учеше търпеливо как да живее и общува, а тя като ученичка изповядаше грешките си. Учителят беше благ и ѝ прощаваше. Това я стряскаше повече, отколкото, ако я беше наказал. Отвикнала бе да ѝ се прощава. Неусетно свикна с грубостта.

Мълчаливо сведе глава пред величието Му, покорена от милостта и мъдростта Му, Христос – олицетворение на огромно, непознато човеколюбие! Бог!

И Анна обеща в сърцето си да заслужи тази саможертва. Това бе мигът, в който Христос възкръсна лично за нея. Сега Той беше и неин. В него откри фокуса на

многоцветните лъчи на добротата в живота. Тези лъчи струяха от Неговото към нейното сърце. В дъгата им Анна видя как една висша нравственост ражда красотата на света.

Исус засия в ореола на прекрасното и доброто!
Събра ги в едно и я озари!

Познала веднъж съвършенството в образа на Христос, Анна неутолимо се стремеше към него. Копнееше за близостта на Исус. Пропускаше лекциите по френски език, които посещаваше тогава, и всеки четвъртък бързаше за среща с Него в дома на християни. Този осветен дом стана една от спирките по пътя ѝ към Христос, а срещите с Бог в него – компасът, по който насочваше стрелките на поведението си в правилната посока.

С трепет пристъпи за първи път прага на този дом. Смущаваше я обществото, сред което отиваше да търси Исус. Далеч не ласкави бяха представите ѝ за Неговите последователи. Подреждаше ги мислено в три категории хора – нискоинтелигентни, нещастни, самотни.

Осветеният дом освети разсъдъка ѝ.

Разбра, че истински завършено щастие има само с Бог. Че светското щастие е илюзорно и преходно.

Разбра още, че Бог е единственият сигурен антипод на самотата.

Накрая осъзна, че началото на истинската мъдрост започва с познанието на Бога. “Мъдростта на мъдрите е суетна.” Проумя това. Бог милостиво ѝ откри истината си:

“Не бивайте деца по ум, но бидейки дечица по злобата, бивайте пълнолетни по ум.” С откриването на живия Бог в осветения дом посрещна пълнолетието на ума си. Анна знаеше, че навършването на това пълнолетие е невъзможно. Защото пълнотата в мъдростта принадлежи единствено на Бога.

Пророчества. Те вълнуват въображението ни. Съмняваме се в тях или сляпо им вярваме. Страхуваме се или махваме пренебрежително с ръка. Търсим ги или бягаме от тях. Те винаги извикват у нас прилив на силни чувства. Положителни или отрицателни, тези чувства ни заливат. Единственото спасение от пълноводието им е да се разминем. Да предотвратим срещата.

В пътя към истината, с приближаването си до Бога, Анна се доближаваше и до пророчествата Му. Чу ги за първи път в осветения дом. С тях чу и името си. Странно: та тези хора почти не я познаваха. Някои от тях не знаеха дори как се казва. Идваше при тях отскоро, монтираше се мълчаливо в някой ъгъл и слушаше. Когато някой каза, че тя ще напише книга за Бога, най-изненадана от всички беше самата Анна. Испита страхопочитание и недоверие към това мощно същество, което стои над нея и се разпорежда със съдбата ѝ. Почти се ядоса, как можеше да решава вместо нея какво ще прави.

Студентка в момента, Анна четеше за предстоящия изпит по езикознание: всяка дума е код с определен смисъл и всяко изречение – съждение, носещо информация.

Следователно невъзможно беше да напише книга за Бога, защото факт бе, че не знаеше нищо за Него. А и как можеше да стане това, когато само преди седмица Анна викаше:

- Няма Бог. Но ако го има, то Той е много зъл. Защото светът е пълен с болка.

След няколко дни забрави случилото се.

Едно отдавна забравено чувство се промъкваше у Анна – чувството за щастие. И сега преминаваше бариери. Но те не бяха така високи. Тежестта в гърдите вече не я задушаваше. Мислеше: Дори да не съществува Бог в реалността, бих Го измислила. Нужен ми е. Прави ме щастлива. Целият ми досегашен живот е едно доказателство за това колко слаб и безпомощен е човек без Него въпреки амбициите и труда си. Да ми отнемат Бога, означава да ме лишат от опората в настоящето, от надеждата за бъдещето, от прошката на миналото. А това би било жестоко. Защото живот без вяра, надежда и любов е равносилен на смърт. Съществуване без Бога би обезсмислило самото съществуване.

В мислите си прегръщаше Твореца, както дете прегръща баща си. Страхуваше се да не го изгуби. Взе химикал и записа тези мисли.

Човекът би измислил Бога и ако го няма
С едно страдание огромно,
Със щастие – прашилка в шепа
Човекът лута се обезумял в реалността.
Бленува нереални върхове.
И нека измислица да са,
Те нужни са му до смъртта.
Рождение до смърт е много близко.
И двете устремени са към вечността.
Човекът стъпил е на ниско,
Но поглед впил в безкрайността.
С едно страдание огромно
Със щастие – прашилка в шепа,
Човекът мята се обезумял в реалността.
Търси нереалното.
И нека измислица да е,
То нужно му е до смъртта.
Бога му е нужен на човек.
Мираж да е – повярвал би в измама.
Без разумното начало в космоса светът какво е?
Човекът би измислил Бога и ако го няма.

Бог изсипа върху Анна пълен кош чудеса. Чувстваше душата си така, както тялото си след баня – освежена, окъпана с чиста вода, пречистена, нова. Инстинктивно усещаше, че сваля от себе си старата кожа и бавно, мъчително, с трепет започва да се вмъква в новата обвивка.

Измина още един напрегнат, но пълен с радост месец.

Този ден тя се прибра къщи късно вечерта. Детето ѝ се надигна от леглото и каза:

- Майко, колко си хубава днес!

- И ти си хубава. Всички хора са хубави, защото са създадени такива! -отговори Анна. Целуна дъщеря си и щастлива заспа.

Започна да пише още със ставането си. Запомни този ден като начало на чудесата в живота си. Като че ли невидима сила движеше ръката ѝ. Чувствата се преплитаха, преливаха в нея и бликваха в стихове. Това чудо носеше в себе си друго, по-голямо. В тези стихове я озариха отговорите на важни въпроси за битието и мястото

на човека в него. За предела на човешкото познание. Въпроси, които втрисаха до поболяване ума ѝ.

Намери несъзнателно отговорите, които цял живот съзнателно търсеше. И ако преди минута някой ѝ беше казал, че те ще ѝ се дадат в стихове, на този някой би извикала, че е безумник.

Колко лесно е да се радваш в Бога, когато си щастлив, и колко трудно е това, когато страдаш. Родени сме в страдания и те ни съпътстват до гроба, щом малко се отдалечим от Бога, като сгрешим. А кой от нас може да каже, че е безгрешен? Грехът върви след нас, дебне удобния момент, за да ни впримчи. Търси най-слабите ни и съкровени места. Атакува ни в тях и погубвайки ни – тържествува. Смъртта ни е неговият триумф, победният, тържествен химн на злото.

Щеше да умре. Малко преди началото на пролетта. Грехът се върна у Анна под формата на спомен и добави като тежко бреме истина, която предпочиташе да не знае. Попадна във водовъртеж на мисли, от които не можеше да излезе.

Почувства се унижена, смазана, подиграна от греха на миналото. Червената светлина на греха пулсираше в ума ѝ, застави я да излезе навън в дъжда. Беше късна и неприветлива зимна вечер. Вървеше безцелно по улиците и плачеше. Дъждът се смесваше със сълзите по лицето ѝ. Пресичаше многократно платното, зареяна в мислите си. Движението по оживената магистрала като че ли бе парализирано. Нямаше никакво превозно средство. Нямаше и хора. Беше като самотен, танцуващ призрак в мрака на дъжда. Направи крачка назад в момента, в който бяла кола с бясна скорост профуча край нея. Кой ли Божи ангел я дръпна от пътя тогава?

На следващия ден, на събранието в осветения дом, пристигна проповедникът от църквата. За първи път го слушаше да говори отблизо. На моменти ѝ се струваше, че дава отговори на мислите ѝ:

- Не е страшно, че си спрял на едно място. Страшно е, ако не можеш да продължиш.

Ученикът в училище получава слаби оценки, но продължава нагоре и стига до изпит, взима го и отива в по-горен клас.

Анна мислеше, че е така и с християните. Мислеше за своите слаби оценки, за последната двойка, получена неотдавна, уцелена от стрелата на греха.

Пасторът продължаваше да говори:

- Трябва да разберем къде е центърът на греха у нас и да го изчистим.

Пиеше думите му:

- Липсата на познание за Бога и греха е причината, пречеща да се усети Божието присъствие.

Тази вечер Анна заспа с мисълта колко много е грехът у нея. И вече знаеше причината да не чувства Бога.

Сънят, който видя същата нощ, остана най-чудният и най-красивият в живота ѝ. Видя мъгляво очертание на човешка фигура да се появява на стената в стаята ѝ. То се увеличаваше, започна да излъчва светлина. Светлината пулсираше като жива материя, в която има дух. Множество светли петна заля стаята. Ярката белота, която струеше от тях, ставаше силна и остра, непоносимо бляскава. Бели, лъчисти снопове пулсираха от сребристите петна, идваха към Анна и я потапяха. Смаяна, тя направи крачка към светлината и извика – БОГ!

В същия миг усети как душата ѝ се понася от мощна светлинна вълна. Усети, че плува по повърхността на море от енергия. То я грабна и залюля – силно и нежно.

Стотици светлинни лъчи се стелеха красиво край Анна. При докосването на всеки от тях в душата ѝ избухваха като огънове разноцветните пламъци на различни усещания – нежност, радост, любов, мир. Тези усещания, по-красиви от приказка, се сменяха според снопа светлина, който я заливаше. Душата на Анна ликуваше, огъваше се меко, както тялото при фигура на танц. Изпитваше блаженство. Светлината я галеше с разноцветни багри. Завъртваше я все по-силно в шеметен танц. Трудно бе да издържа на бързите обороти с безкрайната пронизваща светлина.

Почувства световъртеж. Анна разбра, че е слаба. Че не е пригодена към славата на това сияние. Че ако остане още малко в него, мощта му ще я погуби. Започна да се мята задъхана

Тогава светлите петна от стената изчезнаха. Осъзна, че видението е траяло само няколко кратки мига.

Денят след тази нощ бе като всички останали. Отиде на работа. После, на връщане, в автобуса, започна да описва нощното пътуване.

По Божия милост, съвсем незаслужено
над мен насън изгря дъга,
разноцветна от багри. И пламенно
в венец красив ме вплете тя.
Сияеше душата ми, пленена
от красотата на небесни цветове.
Осветяваха ме нежно цяла,
обгръщаха ме след раздяла.
Вплитаха се в мислите ми, чувствата,
обляха ме до мозъка на костите.
Като птица пърхах в светлината,
крилете ми обагрени трептяха.
Крилете на душата ми летяха,
кацаха в огньовете на пъстротата.
Щастлива бях насън. Сияех
в многоцветната дъга на красотата.
Ставах розова, червена, бяла
в потока светлина, облял душата ми.
Танцувах с багрите. И не мечтаех,
реалност бе станала мечтата ми.
Потъвах в мораво, златисто, синьо,
изгрявах и залязвах във дъгата.
Светлина прегръщаше тъгата ми,
цветове раздипляше душата ми.
Разчиташе ги: розово, цвета на нежността.
Дълбока нежност ме обгръща.
Неутолима, несравнима с нежността,
като памук меко рани превързваща.
Червено – цвета на любовта.
Огнена любов, всесилна, шеметна.
Изпепеляваща и възродяваща.
Милостива, велика, прощаваща.
Лилаво, цвета на милостта.
Милост, изпълнила душата ми.
Приласкаваща, както майка – дете.

Трогателна след вината ми.
Милост, покорявам ѝ се като дете.
Тръгвам след лилавия лъч и ставам лилава.
Потопям се в лъчи, лилави от светлина.
Обиквам цвета на милостта до края.
Преливат багрите и идва синята.
Синьо – веселие, ликуване, просторност.
Танцувам син танц в море – синева,
нося се по Божията слава с волност.
Като в приказка водите си сменят цвета.
Идва ред на белия, най-нежно белия.
Скачам като в сняг, та в белота и чистота
да пребъдва духа ми в безкрая.
Щастлива бях, но можех да умра.
Тежка за човек е славата на Бога.
Издигна ме и възвиси ме тя.
Пак тя крилете ми опърли строга.
Строга към човеците, живеещи в света,
милостива към милостивите.
Спомням си, насън се влюбих в пролетта,
отвори като цвете Бог душата ми за радостта.
Отвори като цвете Бог душата ми за истината,
отвори я и разцъфтя благодатта в нея,
когато по милост Божия, незаслужила милостта,
видях дъгата на живота и се окъпах в нея.

Изминаха седмици. Един ден на събиранията в осветения дом дойде непозната жена. Бе облечена в сив топъл костюм. В контраст с тази сивота, като говореше, нещо я осветяваше дълбоко отвътре. Болката и търпението на тази жена поразиха Анна. Не знаеше името ѝ, но запомни старанието и строгостта, с които очистиаше душата си. Запомни завинаги критичността, с която се отнасяше към постъпките си, тетрадката, в която записваше сторените грехове и добрини. Беше ѝ близък стремежът ѝ към съвършенство.

“Колко хубаво ще е, ако всички хора са като нея!” – помисли с въздишка.

И се вслуша в мъката, която изплакваше непознатата. Тогава у Анна дойде усещането, че сърцето ѝ се уголемява. То ставаше все по-голямо и по-голямо, докато изпълни цялото ѝ същество и започна да пулсира в такт с болката на непознатата. Като попивателна хартия, сърцето на Анна пое чуждата мъка. Изсмука я като помпа. Тръгна си, попила тази болка, напоена с нея. Искаше да каже на непознатата нещо добро, нещо топло и насърчаващо. Но не успя. Разминаха се незабелязано. Няколко секунди само ги разделяха завинаги. С тях се размина и възможността за едно топло и искрено приятелство.

Така Анна стана християнка. Тя живееше спокоен и комфортен живот, в който имаше всичко – добра професия, верни приятели, уютен дом, своята нова философия за живота.

Годините се нижеха като мъниста. Обли и ръбести, леки и тежки, те извайваха фигурата на странно бижу. Нищо смайващо не се случваше в отработеното ежедневие

на Анна. Срещаше се с приятели. Ходеше на работа. С удоволствие отделяше време за порасналата си дъщеря, която навърши пълнолетие. И пишеше.

Книга, в която се пишеше един човешки живот.

Човешки живот, преминаващ като на книга.

Реалност, невероятна като сън.

Сънища, вероятни като реалност.

Реалност, изпълнена с чудните Божии благословения и огнени изпитания. С бунт и последвалата го съкрушаваща болка. Анна изпита страданието и труда, които смиряват човешкото сърце.

Бог ѝ показа, че съблюдаването на закона Му е избор на свободната ѝ човешка воля и Той не дърпа конците в желаната посока като на марионетна кукла. Времето я водеше до извода, че светът е пълен със скръб, болести и суета. Удоволствията в него бяха временни и измамливи. Разбра, че мъдростта, мирът и бликащото здраве обитават единствено в Бога. Това бяха другите Му имена. Тогава думите “С душата си те пожелах нощя. С дълбочината на духа си тебе търся в зори” станаха съкровено ѝ желание, което не споделяше с никого, за да не прозвучи крайно. Понякога животът се въртеше като кинолента в главата ѝ: редуване на радости и болки, срещи и раздели. После дългогодишен труд и обучение. Без този труд и светско знание да я бяха направили щастлива, мъдра или богата. Може би някой възпираше щастието и ѝ го крадеше.

Вглеждаше се в човешките съдби край нея. Тъжна беше не толкова личната драма, а фактът, че драмата на човешкото нещастие бе масово явление във вариантите на различни националности, раси, пол. Разпозна крадеца. Преоткри субективно отдавна откритото.

Какво можеше да направи тя, за да помогне на жертвите в тази масова трагедия? Може би да бъде добра с хората. Да ги обича.

У Анна започна да се оформя мисълта, че животът губи смисъла си, ако човек не направи нещо добро. Нещо според възможностите си.

Това откритие не беше религиозно вдъхновение, а началото на прастара истина, изкристализирала за нея. Опита се да носи светлина. Понякога успяваше. Друг път – не. Но никога не се отказваше да се стреми към най-доброто.

Опитваше се да бъде чувствителна и послушна към нежния полъх, който говореше понякога на сърцето ѝ. Божият дух – Гласът на съвестта, както Го наричаше тя.

Един ден този нежен глас я накара да вземе картата на света. Тя внимателно я разглеждаше, когато ясно почувства, че трябва да напусне страната си.

- Да, Господи – каза Анна, – само не къде да е.

Усещането, че трябва да замине, ставаше все по-силно. Предполагаше, че това ще е френскоговоряща страна. Париж бе нейният блян, нейното сбъднато мечтание. Вече имаше една виза за тази страна от времето на обучението си там.

Един ден тя самоуверено отвори вратата на френското посолство в София. Кратко интервю. След него – отказ.

Анна не се предаваше лесно. Отиде пак. Представи железни документи за добро образование, владее на езици, спонсорство. Втори отказ. След него – трети.

Франция не беше нейната съдба.

Франция не беше Божията воля за нея.

“Само не къде да е, Господи!” – молеше се и взимаше отново картата на света. Местата, които тя наричаше “къде да е”, изобщо не поглеждаше. Но Някой неумолимо навеждаше погледа и мисълта ѝ точно към нежеланите места. Някой, Когото тя добре разпозна, я нудеше да замине точно там.

Анна сведе глава.

Прости ми, Господи. Ще отида там, където Ти искаш.

След тази изповед неочаквано бързо получи знание за страната, в която трябваше да отиде. Получи и визата за там с лекота.

Но за да тръгне, ѝ бяха нужни средства.

Анна имаше пиано, което реши да продаде. Някога, преди петнадесет години, тя свиреше на него. Пръстите ѝ обичаха да потъват в нежността на белите клавиши. Но смъртта на един млад мъж сложи край на миговете с нежните мелодии.

От този ден Анна не докосна пианото си. В него остана заключена една тайна. Част от сърцето ѝ.

Сега, когато се разделяше с пианото, Анна разбра, че губи тази част от сърцето си. Когато го изнесоха от стаята, тя неутешимо заплака, като че ли изнесоха мъртвец. После се втурна навън, поиска телефона на новите му притежатели с глупавото обяснение, че е емоционално свързана с пианото си. Размисли, скъса листа с телефонния номер и реши, че без болка ще гледа в бъдещето.

Бог искаше да Го следва с радост.

Глава 3

Сила от подкрепата

Така Анна замина за страна, в която всичко ѝ беше чуждо. За нея Гърция бе непозната. Сладките кафета с каймак, въртящите се броеници в ръцете на мъжете, следобедният сън и нощният живот – всичко беше толкова различно от България и страните, които познаваше.

Защо съм тук, Господи? – питаше тя. Пред нея беше неизвестността.

Трябваше да започне работа. Седмиците се нижеха една след друга.

- Скоро ще получа първата си заплата, Господи. В какво да я вложа? Защото моите пари – това са времето ми, здравето, силите, които си ми дал. За какво искаш да ги използвам?

Бог водеше Анна стъпка по стъпка. Говори ѝ ден, преди да получи първата си заплата. Припомни ѝ едно тихо, младо момче от родния ѝ град, което добре познаваше, и после пламенното му желание да учи. Бог връщаше Анна назад във времето. - Помниш ли думите на това момче преди години, когато ти усмихната се върна от чужбина? – питаше я Бог.

- Помниш ли болката в гласа му, тъгата в очите му? Спомни си неговата бедност, Анна. Хайде, бъди добро момиче. А сега си спомни какво му отговори ти? Как го утеши тогава?

- Слушай, един ден, ако мога, ще ти помогна да учиш.

- Не бяха ли това твои думи? Сега е време да ги изпълниш. Този “един ден” дойде. Започни да правиш вноските. Веднага!

- Да, Господи! С радост ще направя това. Той е талантлив и добър. Той е твое дете. Но моля ти се, не сега! Моля ти се, не веднага! Знаеш, зима е. Имам нужда от палто. Студено ми е, Господи.

Бог нежно прошепна:

- Радостта, която ти давам, ще те стопли. Няма да ти е студено вече, Анна.

Преди да заспи, Анна тихо се помоли:

- Господи! Това, което искаш, е прекалено голямо за мен. Дай ми сила и ще го направя.

Почувства чуден мир да изпълва душата ѝ. После щастливо заспа. Очакваше я живот на чужденка в една непозната страна.

Началото беше трудно. Замина за далечен град, с което съзнателно скъсваше всяка връзка с близки и родина.

Започна работа като гувернантка на малко дете в Патра. Родителите бяха притежатели на нощен бар. Излизаха късно вечер и се връщаха призори, носещи уханието на алкохол и цигари. Спяха до късно, ставаха изнервени и намръщени и мълчаливо пушеха до времето на следващото им излизане. Прозорците не се отваряха, въздухът тежеше застоял. Упрекваха Анна за непрекъснатия детски плач и хремата на детето. Вечер се хранеха примитивно и шумно на груба мушама, без да кажат дума. Беше смаяна от този начин на живот и мислене. За да остане в този дом, тя трябваше да възпита първо родителите.

Беше убедена, че Бог ѝ е приготвил нещо по-добро. Взе първия влак и замина за столицата.

В Атина с лекота намери работата, за която мечтаеше. Трябваше да се грижи за един осемдесетгодишен господин с името Никос Зика.

Живееше на първия етаж в хубава къща с много зеленина и малък фонтан в двора. Имаше си и котка на име Рула. Рула бе добродушна като стопанина си. И като него понякога я връхлетяваха мрачните състояния на ярост и страх. Тогава диво дереше с ноктите си всичко около нея и трескаво търсеше място да се скрие. Като г-н Зика, Рула грабваше храната от ръцете на Анна, а после ѝ показваше зъбите си.

Но г-н Зика беше добър човек – разбра по-късно Анна. Само понякога го спохождаше старческа свадливост и гняв. В такива моменти се караше без причина, злобееше и се чудеше каква работа да намери на Анна. Веднъж я накара да изчисти едно мазе, което вероятно, не бе отваряно с години. Облак прах покри Анна, като замахна с метлата, и скри старите мебели от очите ѝ. Напръска изобилно с вода и старателно започна да събира боклуците, да бърше праха, напластяван от времето. В старанието си да свърши добре работата, загребваше с ръце сметта и я пускаше в празния чувал до нея. В устата ѝ започна да скърца от пясъка. Очите ѝ започнаха да глождят. След два часа мазето бе чисто и подредено като стая, а очите ѝ - червени като морков. Господин Никос дойде и даде положителна оценка за работата.

Разбираха се с Анна. Истински проблем бе единствено включването на бойлера и гледането на телевизия. От гледна точка “икономии” пускането на електрически уреди в къщата бе поставено под строг контрол. Анна с носталгия си спомняше уютното си жилище в България, където топлата вода течеше денонощно. А вечер – гледането на телевизия бе важен момент в живота на стария господин. Той завърташе копчето точно в 6 ч. всеки следобед и просълзен се вживяваше в драмите на любимите герои от сериала “Калимера, зои”. Телевизорът бучеше – надут до дупка, старецът хлипаше, а Анна подскачаше на канапето от високите децибели. Сутрин ставаше, пазаруваше, готвеше, влагайки от себе си всичко, на което я бяха научили годините.

Особено старание проявяваше в часовете за приготвяне на храната. Дъщерята на господина, която живееше на втория етаж, редовно идваше и я проверяваше, като готви. Евангелия или Лия, както я наричаха на галено, бе разбрана и човечна като баща си 52-годишна жена.

Един ден отиде до супера с Лия.

Пазаруваха заедно по предварително направен списък. Продуктите за семейството на Лия се слагаха в отделна кошница. Спираха се пред всеки щанд, оглеждаха добре стоките и цените, а после преценяваха мазнините, протеините и витамините на всяка храна, която слагаха в огромната количка за покупки. Особено дълго се застояха пред рибите и зеленчуците. Лия дълго обмисляше кой морски вид е най-вкусен, най-полезен и най-лесно смилаем за стария ѝ баща. Спря се на филе от риба перка и търпеливо слагаше на кантара парче след парче, докато намери точния грамаж, който ѝ трябваше.

Прехвърлиха се на сектора за готови и полуготови салати и зеленчуци. Отново започна познатото пресмятане на витамини. Взимаше се под внимание и фактът, че някои от зеленчуците се обработваха топлинно, с което губеха част от така скъпоценните за възрастния мъж витамини. Накрая Лия огледа внимателно един пакет грах, царевичка и моркови, накълцани на ситно, и след като не откри стари и спарушени парчета, го постави в кошницата.

Отидоха на щанда за хлебни изделия, където Лия подложи на щателно изследване сектора за диетичен хляб. Старият господин страдаше от диабет. След като прехвърли пет, шест сплескани и изкривени хляба, дъщерята грижливо избра мека черна франзела, съблазнително пухкава и невероятно симетрична от двете страни. После взеха бутилка диетично царевично олио и тръгнаха към касите. Като минаваше край рафта с шоколади, Лия се спря, замисли се за момент и взе един малък млечен шоколад. “За тебе, Анна” – каза тя и сложи шоколада в нейната кошница, за да не влезе в сметката на баща ѝ.

Старецът вземаше много малка пенсия. Затова Анна получаваше заплатата си от децата на господина, които си разделяха сумата по равно. Анна се задължаваше да бъде на разположение на г-н Зика 24 часа в денонощието. Спеше в дома, в който работеше, и беше длъжна да се отзове на повикване и през нощта. А вечер правеше компания пред телевизора, по шест часа всяка нощ. В началото след пристигането си, на третия ден сутринта, Анна се събуди с подути и възпалени очи от това ударно гледане на телевизия. Взе капките за очи на стареца и си сложи по две капки във всяко око.

Нямаше ропот в душата. По-скоро благодарност, че Бог не ѝ даваше повече, отколкото са силите ѝ, както Го беше помолила, преди да тръгне.

Всяка сутрин Анна ставаше час и половина преди г-н Зика. Интимното общение с Бог в тези утринни часове я зареждаше със сила и радост. Анна се радваше на всеки нов ден. Всяка сутрин в леглото, с отварянето на очите си, шепнеше щастливо: “Благодаря Ти, Господи, за новия ден, за въздуха и светлината. Благодаря Ти за всички добри неща, които си ми приготвил.”

Анна вярваше в доброто настояще и бъдеще искрено и горещо като дете. Тя ставаше от леглото, коленичеше на малкото килимче до него и доверчиво изливаше до дъно душата си пред Този, на Чиято мощ и любов се възхищаваше. Анна подробно му разказваше за болките и радостта си, за трудните моменти на чужденка, за плановите и мечтите си. Споделяше най-интимните си мисли, които не смееше да сподели с никой човек.

Силно чукане по стената стряскаше Анна и сигнализираще, че старецът се е събудил. Тя скачаше енергично и се втурваше към стаята на г-н Зика, пропита от нежността, която бе поела.

Възрастният 80-годишен мъж се усмихваше още с влизането ѝ. “Много бързо идваш бе, момиче. Летиш ли?” – със задоволство казваше той. После нареждаше с безглаголни изречения: “Капаците. Чорапите. Капките за очи. Халата.”

С отмерени и точни движения Анна отваряше дървените капаци на прозорците. В стаята нахлуваше светлина и свеж въздух. После отмяташе одеялото и бързо

нахлузваше чорапи на сбръчканите старчески крака. Потупваше приятелски ходилата, след което сваляше от главата на господина малката плетена шапчица, с която спеше. Голям сладур бе деденцето с тази шапчица – малка, зелена, ръчно плетена, тя покриваше само върха на голата му глава. Като герой на сериала “Усмивки от старите ленти”. Почувствал топлота в отношението на Анна, старецът се усмихваше широко с беззъбата си уста. Отваряше добре очите си, втрещваше се в някоя измислена точка на тавана, а Анна вземаше шишето “Септобор” и бързо пускаше от капките. Така потушаваше пожара, разгарян всяка нощ от любимия телевизор. Нямахме какво друга да прави старецът и Анна го разбираше. Телевизорът бе неговото единствено занимание и развлечение. Господинът ставаше от леглото. Увиваше се в подадения халат и бе готов за началото на деня.

Често, когато бе студено или валеше, старият мъж отваряше една голяма, внушителна с размерите си тетрадка, сядаше на бюрото си и започваше да пише. Той пишеше книга. Какво точно – никой не знаеше. Не гледаха сериозно на това децата му. Господинът се съсредоточаваше, задълбочаваше се в нещо свое и усърдно пишеше с часове. Анна уважаваше това негово занимание и стъпваше на пръсти, за да не смути потока на мислите му.

Изминаха месеци. Календарът отмерваше дните. Съмваше се и смрачаваше. Следваха самотни нощи, изпъстрени със сънища за България. След тях отново познатата светлина на развиделяване.

Беше мрачен и студен зимен ден. Вятърът не беше спрял да лудува цяла нощ. Той загребваше като с лопата смачканите жълти листа от калта, мощно ги вдигаше във въздуха, завъртваше ги в шеметен танц, после с трясък ги стоварваше на земята.

Анна погледна навън. Какво бе вятърът? Незнайна сила, която идва, когато си иска, отива, където си иска, и прави, каквото реши. Сила, която не се вижда, но ясно говори за себе си чрез шума и въздуха, който задвижва. “Колко чуден е светът, който си създал, Боже! – промълви Анна. – Ето вятърът – невидим, но реален. Той гали нежно кожата на лицето ни, духа палаво в косите ни, издува дрехите ни, пълзи като повей по телата и ни дава усещания. Потвърждава факта, че чувстваме с всяка клетка, че сме живи. Благодаря ти за вятъра, Господи!”

Анна жадно погледна през прозореца. Така силно желаше да излезе навън, да се остави да бъде дърпана и рошена от студения вятър, да се потопи в режещия утринен въздух. Копнееше за елементарни човешки усещания. За свобода. За миг ѝ се прииска да е свободна, както някога в родината си. Да ляга вечер в собственото си легло, да се храни на собствената си маса. Сега животът я беше завъртял на 180 градуса. Свободата, този дар, с който Бог бе създал човека, ѝ беше отнета. Сега ядеше слугински хляб и спеше в чуждо легло. Тъга и носталгия по доброто старо време пронизаха сърцето ѝ. Съзнаваше, че ще трябва често да се бори с тези чувства. Но знаеше – Бог я беше изпратил тук. А живот по Божиата воля означаваше победа. Живот с Божието водителство и промисъл изключваше проблемите и скръбта.

Каква беше действителността в момента? Обратна на библейската постановка, току-що измислена от Анна.

Беше истина, че цялото ѝ същество се гърчеше и противопоставяше на новия начин на живот. С всички сили Анна се опитваше да преодолее съпротивлението у себе си. И невинаги успяваше. Падаше и после дълго не можеше да стане. Понякога се объркваше и губеше в собствените си мисли. Живееше с една мечта – да се върне в България. Но това беше невъзможно. Знаеше – Бог я гледаше. Бог чакаше от нея да

изпълни обещанието. Един млад човек в родината ѝ разчиташе на нея. Бог бе поставил бъдещето му в ръцете ѝ. И в сърцето ѝ. В свободната ѝ воля да избира. Чувстваше се отговорна пред това момче и пред Бога. Не можеше да излъже очакванията им.

Завладяваше я чувство, по-силно от тъга. Дълбока мъка простираше пелерината си пред нея и губеше края си в безкрайността. Колко време ще трябва да работи тук, не знаеше. Не искаше да се прави на героиня. Този труден и унижителен живот не бе по силите ѝ. Не можеше повече да издържа. Наистина не можеше да живее така.

Усети как нещо стисна гърлото ѝ и я задуши. Нещо приклещи сърцето ѝ и щракна. Пареща болка прониза лявата половина на гърдите ѝ. Притисна с една ръка сърцето си като опит да спре болката, а с другата ръка запрехвърля книгите на малката маса до нея. Напипа Библията и започна бързо да чете на глас подчертаните със зелен химикал стихове за насърчение при страх и безпокойство.

“Няма да се страхувам от зло, защото Ти си с мен, Господи. Твоето Слово и Твоят Дух ме утешават.” /Псалм 23:4/

Болката трябваше да си отиде.

“Далече съм от угнетение и страхът не се приближава до мен.” /Исая 54:14/

Страхът трябваше да напусне незабавно.

“Каквото и да правя, то ще преуспява, защото аз съм като дърво, посадено при потоци води.” /Псалм 1:3. /

Не беше невъзможно да се издържи. Повтаряше, с ръка, сложена на болното място върху сърцето:

“Аз няма да умра, но ще живея и ще разказвам делата Господни.” (Притчи 12:28)

Разбира се, че няма да умре. Вероятно болката е неврогенна.

“Взимам щита на вярата и спирам всичко, което врагът изпраща срещу мен.” Ефесяни 6:16

Сърцето ѝ бе органично здраво. Смущението в него – функционално. “Забранявам, на която и да е болест да идва върху мен.” (Второзаконие 28 гл.)

Ще се бори, докато диша.

“Аз побеждавам чрез кръвта на Христос и Словото на моето свидетелство.” (Откровение 12:11)

Въздух! Живителен въздух!

Лекарството на думите, които пое, я отпусна. Беше отново добре. Трябваше да забрави тъмните часове на страдание и да започне работа. Преди да излезе от стаята си, през главата ѝ мина: “Никой, никой не трябва да разбере, че не съм била добре. Нито българин, нито грък.” Достатъчен бе Бог отгоре.

През нощта Анна се събуди от познат шум. Някой чукаше по стената. Сигналът, че господинът я вика! Но защо така късно? Пробяга петте метра до стаята му и отвори вратата, готова за най-лошото. Въздъхна облекчено, когато старият човек каза: “Премести крака ми, Анна. Чувствам тежест.” Анна хвана крака му внимателно като на бебе и го постави малко надясно. Увери се, че господинът е добре, и се прибра в стаята си. Почти веднага потъна в сладък сън.

Сънуваше България. Видя ясно как Лиза, скъпа нейна приятелка, омъжена в Париж, пристига за ваканцията си в България. Видя я в компанията на сестра ѝ Маги, съпругът ѝ и Нина, друга обичана приятелка. Гледаше ги отстрани как се разхождат и смеят на глас по романтичните улици на стария град. Виждаше ги много близо до себе си. Чуваше какво си говорят. Те всички бяха педагози, двама от тях със степен “Доктор на науките”, един филолог и един директор на учебно заведение. Шегуваха се, че са

квартални педагози. Анна чу някой от тях да казва: “На един учител му дай аудитория и го остави да говори.” После се заляха в смях.

Копнееше да са заедно. Искаше да отиде при тях и не можеше. С всичка сила се напъваше да премести краката си в посоката, в която бяха, но не успяваше дори да ги отлепи от земята.

- Почакайте! Обичам ви! Не отминавайте, приятели! – искаше да извика Анна, когато силно чукане по стената я събуди отново.

Старият мъж я викаше пак. Като в унес Анна тръгна към стаята му. Беше изцяло под въздействието на съня. Болезнен стон я изтръгна от сладостния спомен и я върна в действителността. Господинът не беше добре. Не можеше да движи краката си. Анна направи лек масаж на ходилата и глезените, установи, че старецът не беше изгубил сетивността си и го успокои. Този път дълго не можеше да заспи. Цялото ѝ същество копнееше за приятелска топлина и близост. Започна да се мятат като уцелено от куршум животно. Виеше от сърдечна болка. Лицата на любимите приятели бяха пред очите ѝ. В духа си тя беше заедно с тях.

Чукане с юмруци по стената.

Трясък на хвърлен камък в мислите ѝ.

Червени огньове пред очите ѝ, избухнали от рязкото ѝ ставане.

Затваряне на любимата страница в уютата на спомена и скок в хладното настояще.

Като хала Анна влетя в стаята на г-н Зика.

Какво ставаше тази нощ? Старецът искаше воден масаж на краката. Анна кротко започна да го приготвя за процедурата – леген, вода, сапун, чиста хавлиена кърпа, малък стол. Постави краката му в сапунената течност и търпеливо започна да масажира. Не помнеше колко време продължи това. Призори пристигна линейката. Поставиха възрастния човек в носилка, сирените запищяха и след час господинът бе на операционната маса за спешна хирургическа намеса. Анна очакваше края ѝ заедно с децата на господина в комфортния салон на болницата. Наближаваше десет. Извади фонокартата си от чантата и тръгна към телефона на отсрещната стена. Набра България, после Нина – приятелката, която беше сънувала. Искаше да знае как е, тя и останалите, които бе видяла в съня си.

“Вчера всички бяхме заедно, Анна – чуруликаха в ухото ѝ от отсрещната страна на жицата. - Разхождахме се из стария град и се смеехме, когато изведнъж помислих, че само ти липсваш от компанията.”

“Видях ви. Знаех, че Лиза е тук. Бях с вас в духа си.” – весело каза Анна. Гласът ѝ трептеше от радост, че чува старата приятелка. В същото време от очите ѝ се отрони сълза, търколи се бавно по бузата, после встрани близо до устните ѝ. Анна отвори уста и глътна сълзата. С нея преглътна и носталгията си по всичко скъпо. Не искаше да се превръща в досадна оплаквачка. Реши – ще се научи да преодолява мъката, да я преглъща като сълзата преди малко. Можеше да се научи на това. Божието слово ѝ го обещаваха. “За всичко имам сила чрез Този, Който ме подкрепява.” Анна каза наум тези думи. Вярваше им безрезервно.

Старецът остана в болницата два часа след операцията. Вкъщи го сложиха в леглото като младенец. Трябваше да лежи две седмици, после – раздвижване. Децата му поседяха час - два с него и си тръгнаха, всеки в къщата си и със задълженията си. Анна и г-н Зика останаха сами. Тогава Анна внимателно каза: “Г-не, защо не помолите Бог да ви помогне да проходите отново. Нали вярвате в Бога?”

Разбира се, че вярвам, Анна. Но не мисля, че ми е помагал някога.

Така ви се струва, г-не – осмели се да възрази Анна. - Ето, вие сте на 80 години, без сериозни здравословни проблеми досега, с живи и здрави деца, които имат хубави семейства и къщи. Доживели сте да видите внуци, които вече са големи. Бог ни обича.

- Ако Бог ни обича, жена ми нямаше да е прикована на легло 10 години и да умре в мъки. Съседът ми, който е добър човек и също вярва в Бога, нямаше да изгуби детето си на 9 години, а жена му – и двете си ръце. Не го разбирам Бога.

- Аз също не го разбирам винаги, г-не – призна откровено Анна. – Но съм сигурна – Бог знае какво прави и защо. Научих този урок във Франция преди шест години, когато почина баща ми. Преди да замина, помолих Бог само едно – да заваря всички живи и здрави, когато се върна. Седмица след тази молитва баща ми умря. На 67 години. Помня, че когато го видях за последен път, го целунах и казах: “До скоро! Ще говорим пак, като се върна.” Този разговор не се състоя. Повече не го видях. Плаках цяла нощ, като разбрах за смъртта му. По стечение на обстоятелствата или ирония на съдбата това стана на рождения ми ден. Празнувахме в дома на Лиза, приятелката ми в Париж, когато тъжната вест стигна до мен. Уцели ме като стрела в момента, в който бях най-щастлива. Тортата остана неразрязана. Свещите върху нея догаряха забравени. Разтопеният восък се стичаше по тях и никой не се сещаше да ги духне. Друг вятър ме залюля. Вятърът на скръбта и недоумението. Бог направи единственото, което горещо Го бях помолила да не прави. Почти веднага.

Два месеца не пожелах да изляза из града. Туристическите атракции и културните ценности на Париж вече не ме интересуваха. Плачех и мислех как в живота доброто и злото вървят ръка за ръка. Величие и възход, после – падение. Мислех как на върха на най-бленуваното щастие човек може да изпита най-съкрушаваща и безутешна скръб. Не знаех защо Бог прави да е така. И досега не съм стигнала до по-добро решение от това – Бог знае кога какво прави. Знае също и защо го прави. Само ние хората не знаем. Защото виждаме картината отчасти. Що се отнася до мен – искам да видя повече от картината.

А може би баща ми нямаше да е щастлив, ако живееше дълго. Беше обременен от сериозни болести. Може би Бог не е искал той да измъчва тялото си и да страда. Да, можел е и да го излекува. Но навярно Бог е знаел, че горе при него баща ми ще е по-щастлив, без товара на земните проблеми.

Защо това да не бъде част от истината за смъртта му. Мисля така и намирам утеха. Зная, че баща ми е в присъствието на Бога и спирам да се безпокоя. Не спирам да търся само отговорите на въпросите, които ме вълнуват. Но търся с вяра в добротата на Бога. Ще търся, докато съм жива. И без значение дали животът ми е прекрасен или мъчително деформиран от страданието, избирам да вярвам в мъдростта и силата на един любящ Бог, Който държи под контрол съдбите на своите творения и историята на човечеството.

Старецът слушаше замислено. После дълго мълча.

- Може би имаш право, Анна – каза унесено възрастният мъж. – Може и да е така. Вече съм много стар, за да преценя.

- Никога не е късно да намерите живия Бог, г-не. Никога. Повярвайте, Исус умря и възкръсна. Лично за вас.

Лицето на стария човек се оживи. Той затвори очи и каза нещо свое в мислите си.

Неусетно старецът се привърза към Анна. Тоя я питаше за всичко – кога да излезе, коя риза да облече, какво да сготвят следващия ден, дори кой канал на любимия

телевизор да пусне. Една неочаквана милост отвори сърцето му за Анна. Купуваше ѝ сладолед и Кока-Кола, пускаше я навън да се разходи. Докато се оплакваше от нея, че често включва бойлера и се къпе, че ястието понякога е недоварено, изведнъж започна да харесва всичко, което тя прави и говори. В същото време старият господин вече се опитваше да ходи. Бог чуваше молитвите на Анна и го благославяше.

Един ден г-н Зика заведе Анна в съседния дом, чието семейство бяха добри негови приятели. Те имаха прислужница – едно младо и сърдечно момиче с открито лице, руския.

Нели радостно посрещна Анна. Общителни и двете, не след дълго вече говореха като стари приятелки. Смееха се на неща, които им се виждаха странни в новия им начин на живот, разменяха мислите и плановете си. И Нели беше пристигнала наскоро в Гърция и имаше старите проблеми на Анна, които споделяше с доверие. Бе добро и възпитано момиче, с чувствителни очи и мек поглед. Беше блага. Имаше университетско образование. Икономическата криза в Русия я беше довела в Гърция да търси изход от безизходицата.

Всеки път, когато отиваха у тях, Нели поднасяше горещо гръцко кафе, чаша студена вода с лед и сядаха на приказка. Нели тъгуваше за родината си като Анна. И като нея не можеше да се върне обратно, макар и с други мотиви.

- Нямам работа, нямам храна, нямам дрехи. Какво да търся в Русия? – казваше младото момиче. – Имам само добри стари родители, които всеки петък с нетърпение чакат на телефона единствената си дъщеря. Говорим бързо, за да си кажем повече неща. Три минути за тях, три за мен и фонокартата свършва. С нея и радостта от общението ни. Изпращам им пари отгук, всеки месец. Така, да имат за храна. Те също не работят. Но майка ми отказва да ги приеме. “Тези пари са потта ти в чужда страна, при чужди хора. Не мога да ям такъв хляб.” Но знаеш ли, Анна, моите хора тук са много разбрани – продължаваше да разказва Нели. – Отиват онзи ден на гости и ми казват: “Ти можеш да останеш вкъщи.” А като се връщат, ми носят голямо парче торта с думите: “Не мисли, че е от остатъците. Носим ти го, защото е отрязано за теб.” Всяка неделя излизам с братовчедка ми Марика, която е в Гърция от седем години, и ходим, ходим. Вечерта, като се върна, ме болят краката. Ако трябва да свърша някоя лична работа, отивам с Марика. Още не мога да се оправям с гръцкия. А тя го говори по-добре от руския. Наистина е взела да забравя руски през годините, прекарани тук.

Един следобед Анна каза:

- Знаеш ли, Нели, чух, че в Атина има български център. Идвали и много руснаци. Хайде да отидем. Взemi и братовчедка си.

- Защо не – отговори с готовност младото момиче. – Но ще видим кога. Цяла седмица сме затворени вкъщи, знаеш. Имаме един свободен ден и с Марика гледаме да сме навън. Ще решим кой ден по-късно.

Това “по-късно” не дойде.

Внезапно Нели и Марика заминаха на друга работа за летния сезон, на 30 часа път с кораб от Атина. Чуха се веднъж по телефона. Връзката бе лоша, в слушалката прашеше и Анна не можа да запише координатите на Нели. “Ще ти се обадя пак, като се върна през октомври” – успя слабо да долови Анна. - Тогава ще отидем във вашия център, там, при българите.”

И двете не знаеха колко много има да преживеят до октомври. Не знаеха, че никога няма да се видят отново. Отложената среща в българския център бе всъщност отложена среща с Бога. А Нели имаше сърце да Го приеме.

Незабелязано дойде Великден. В Гърция това означаваше лято. Г-н Зика и Анна излизаха често навън, разхождаха се под раззеленените дървета, поемаха с наслада уханието на цветя и прясна трева. През изминалата тежка зима се бяха опознали добре. Старецът разкриваше пред Анна душата си. Тя се съобразяваше ежеминутно с нуждите му. Дните минаваха бързо и леко. Точно, както бе молела Бога. Но тази хармония бе нарушена от невъзможността да излиза в неделя. Децата на господина бяха още млади. Искаха през уикенда да са вън от града. Анна трябваше да бъде вкъщи със стареца, който се страхуваше да остава сам. За Анна това не беше невинен недостатък в работата ѝ. Беше сигурна, че чутото Божие слово ще ѝ даде свеж прилив на радост и оптимизъм. Че ще разгори в сърцето ѝ огъня, който тя несръчно поддържаше със собствени сили.

В същото време бе свикнала с работата си. Нямаше никакви проблеми в нея. Размисли и категорично реши: “Не мога да имам спокойствие на такава цена. Бог също няма да ме остави. Сам той обещава това.” Сведе глава и се помоли: “Господи, благословиенето в работата ми е половинчато. Имам нужда да слушам Словото Ти. Дай ми точната работа, Боже.”

С тази молитва Анна напусна дома. Ако знаеше какво ѝ предстои в следващите 2 години със сигурност не би го направила. Ако можеше да предвиди само малка част от бъдещето си, тя би извикала: “Не, Господи. Не съм готова за това. Не мога да го понеса.”

Божия милост за хората е да не знаят времена и събития.

Анна вярваше, че следвайки волята на Бога за живота си, планините от трудности и сърдечната болка ще ѝ бъдат спестени. Тя не знаеше, че Божият план за нея включва страданието и това бе неговото начало.

Стоеше с група българи пред хотел “Ел Греко”, когато до тях спря красива кола. От нея слезе елегантна двойка на средна възраст, облечени в бяло. Търсеха прислужница за самотния си баща. Оглеждаха недискретно събраните момичета и разговаряха само с по-хубавичките от тях. Приятелката ѝ я дръпна за ръката:

- Хайде, отивай. Тук се действа бързо, ако не искаш да останеш извън класацията.

- Изглеждат ми много възискателни – боязливо възрази Анна.

Младата жена до нея, преминала през горнилото на емигрантския живот, хвана Анна и я повлече към внезапно появилия се рояк работна ръка. Мъжът и жената разговаряха чрез посредник, който представяше кандидатките. Дойде реда на Анна.

- В Гърция е от 4 месеца - нямаше какво друго да се каже за нея.

- Говорите ли гръцки? – попита мило дамата.

- Страхувам се, че не много добре – искрено отговори Анна. – Но зная английски и френски.

- Мисля, че това не е най-добрият вариант за нас – каза безкомпромисно мъжът и Анна засрамено се дръпна встрани.

- Как можа да кажеш това! Та ти вече разбираш, като се говори – смъмри я приятелката ѝ – Няма никога да си намериш работа по този начин.

Тръгнаха си, когато господинът в бяло я настигна и вежливо попита: “Все пак ще възразите ли, ако ви предложим интервю?”

Цялата свита – мъжът и съпругата му, посредникът, Анна и приятелката ѝ, се качиха в удобната кола и потеглиха. Спряха в един от най-красивите и богати квартали

на града. Въведоха Анна в огромна къща с още по-огромен двор, където ги посрещна около 75-годишен мъж – костюмиран, гладно избръснат, ухаещ на фин парфюм.

- Баща ни, Анна – представиха ги един на друг, след което поясниха на английски. – Майка ни почина преди 5 години. Баща ни не трябва да остава сам. Страда от бронхиална астма и може да се задуши при пристъп. От вас се иска да сте при него, да перете и гладите, да готвите. Чистачка имаме. Приемате ли?

После тихо се обърнаха към господина: “Татко, ти какво ще кажеш?” Мълчание.

- Приемам работата – каза в същото време Анна и видя как в сините очи на мъжа проблесна искрица неодобрение. Нямахме избор. Не можеше да губи време в бездействие. А и не знаеше добре гръцки, за да избира.

Новите работодатели се държаха подчертано любезно с Анна. Разведоха я из къщата и двора. Дадоха ѝ свободата сама да решава кога какво ще направи. Важното бе в края на деня всичко да е поставено в ред, а баща им да няма оплаквания. Обясняваха на английски съдържанието на шкафовете, навиците на баща им и всичко, което трябваше да знае за начало. Анна забеляза как колкото повече говореха английски, толкова по-мрачен ставаше старият господин.

Вечерта страхливо легна в новото легло със смътното предчувствие за нещо лошо.

То не закъсня. Бяха скрили от Анна, че възрастният мъж не излиза от малкото антре на дома. Анна така и не разбра защо беше избрал точно това място от разкошната къща. В 7.30 всяка сутрин господинът седнаше на един стол срещу прозореца и до вечерта не ставаше от него. Движеше само ръцете си, ако трябваше да вдигне телефонната слушалка или да поеме чаша вода. Не закусваше. Не обядваше. Не почиваше на обед. Мълчеше недружелюбно, втренчил сините си очи в прозореца. Ако се налагаше да погледне Анна, не криеше неодобрението си.

Искаше да стопи бариерата помежду им и внимателно обмисляше какво да каже. Не можеха да стоят цял ден, потънали в тягостно мълчание. Трябваше да бъде добра компания за господина – бяха ѝ подчертали това. Но как да го накара да говори? А кога щеше да пере, кога щяха да съхнат дрехите, да ги изглади? Вечерта трябваше да са на закачалките. Чакаше я и готвене.

Започна да се обърква. Усети, че дланите на ръцете ѝ се изпотяват. В този момент звънна телефонът и Анна чу как без грам неудобство, че го слушат, господинът се оплакваше от нея.

Мозъкът ѝ щракаше. Опита се да си припомни лекциите по психология за видовете темпераменти и да определи този на господина. Меланхолик не беше. Нито флегматик. Навярно холерик. Задълба се в типичното за този тип характер и подходите към него. Постави се на мястото на човека до нея. Какво би искала най-много да чуе в неговата ситуация? Бе богат, но болен и самотен. Вероятно думи на съгласие с тежката съдба, съучастие, разбиране. Нещо като съчувствие, поднесено по интелигентен начин, без нюанс на съжаление. Анна анализираше положението в момента, поставяше под увеличително стъкло всеки дребен детайл – в поведението на господина, в погледите и жестовете му, в начина, по който седеше на стола, излъчването на парфюма и лицето му.

Отново сглобяваше парчетата на картината. Получаваше се мозайка в бяло и черно, без цвят и пъстрота. Всъщност интелектуалният анализ я доведе до това, което инстинктивно усети още с пристигането си. Трябваше само да разбере откъде идва

неприязната на господина към нея и каква беше причината за това. Опитва се да каже нещо като:

- Как сте, г-не? Ако искате, можем и да поговорим. Дългото мълчание невинаги е отморяващо. Може би желаете чаша студен сок или плод?

Мъжът я погледна изумен и се обърна враждебно в другата посока, без да каже дума.

Наистина нямаше какво повече да направи. Или поне не се сещаше. Отиде да включи пералнята. После започна да готви. Докато привърши с работата в кухнята, дрехите на терасата, на върха на къщата, бяха почти сухи. Започна да ги нарежда в плетения кош до нея. Диплеше ги старателно една до друга. За миг спря и се отпусна в лудата стихия на вятъра. Колко приятно бе да си навън. Колко вълнуваща може да е свободата. Красотата на цъфналите дървета и цветя в двора под нея задвижваше чувствата ѝ, напояваше я с живот и радост.

Опомни се. Не беше време за емоции.

Небето беше заключено за нея. Взе коша със сгънатите дрехи и се спусна по дългата виеща стълба. Наля кофа с вода и бързо изми пода. В малкото антре нахлу прохладата. Господинът наблюдаваше Анна с края на окото си. Почти привършваше с гладенето, когато се чу звук на паркираща кола. Външната врата се отвори и Анна видя през прозореца как мъжът и жената, хванати за ръце, усмихнати и жизнени, тръгнаха към дома. Поздравиха сърдечно, взеха по един стол и по една чаша уиски с лед, освободиха Анна и седнаха при стария мъж. Чу оживен разговор, после – интонация на глас, който спори. Не искаше да мисли какво става. Не беше оставала сама от сутринта. Хвърли се в леглото си и за първи път от много време усети безпомощност. Имаше чувството, че е хваната в капан.

Чу името си. Беше се научила да скача и се изстрелва мигновено при повикване. Влезе в малкото антре и погледна в очакване децата на възрастния мъж. Не можа да прочете нищо по лицата им.

- Заповядай да изпием по едно питие в нашата част на къщата, Анна – с безизразен глас я покани дамата.

Вървяха няколко минути, докато стигнат огромния хол. Мъжът ѝ поднесе красива кристална чаша уиски, покани я да седне и сам потъна в мекия фотьойл.

- Как се чувстваш в дома ни, Анна? – учтиво попита той. - Как мина денят ти днес? Разбирате ли се с баща ни?

Започна да рови в ума си. Търсеше най-деликатните думи, с които да опише ситуацията. Отказа се, отметна коси и каза прямо:

- Беше ми трудно. Господинът не разговаря с мен. Останалото, т.е. работата – не е проблем.

Еlegantният мъж отпи глътка уиски и каза:

- Слушай, Анна. Знаеш, че имаме чистачка. Главното тук е баща ни.

Отпи още една глътка от питието, погледна я в очите и добави доверително:

- Той наистина ни е проблем. Искаме да е доволен от жената, която се грижи за него. Да не ни досажда вечер с оплакванията си. Имаме нужда от време за себе си. Трябва да направиш всичко възможно да го спечелиш. Колкото до парите – не се безпокой. Ако заплатата ти се вижда ниска, ще я вдигнем. Това няма значение за нас. Запомни. Единственото, което ни интересува, е баща ни да е доволен от присъствието ти.

- Как по-точно си представяте общуването ни, г-не? – конкретизира Анна.

Дамата срещу нея внимателно я наблюдаваше.

- Виж, Анна. Казано откровено, баща ни се оплака от теб. “Студена и безучастна” – така те определи. Сама помисли какво можеш да направиш, за да му покажеш топлота и внимание.

- Вече мислих за това. Направих всичко, което се сетих. Може би слабият ми гръцки е причината да не върви.

- Забрави това, мила – намеси се съпругата. - Наистина си забавна. Преди теб имахме едно момиче, което говореше единствено родния си език. Но беше толкова сладка. Начинът, по който гледаше баща ни! Движенията, с които слагаше ръката си върху неговата – о, те бяха неотразими. Баща ни се чувства самотен. Нужна му е нежност.

Мъжът срещу Анна не я остави да реагира.

- В крайна сметка това е работата ти – каза той. – Помисли отново и намери начин да общувате.

Почувства се притисната до стената. Дамата с мелодичен глас я покани на вечеря след 2 часа, с което показваше, че разговорът е приключил. Анна отмести пълната чаша уиски пред нея и мълчаливо излезе от стаята.

Седяха около голямата маса в трапезарията. Скъпите прибори за храна блестяха, отразявайки играещия пламък на запалените свещи.

Мъжът и жената водеха непринуден разговор, обръщаха се мило към Анна, после към баща си, който отговаряше едносрично.

- На шкафа в кухнята сме оставили една кутия бонбони, Анна. За теб са. Взимай си, ако обичаш сладичко. А ти, татко? Какво да вземем за теб? Притесняваме се, че няма да уцелим вкуса ти – кокетно каза дъщерята.

Старият човек не отговори. Дъщерята го погледна озадачено, направи се, че не е забелязала нищо и се обърна към съпруга си:

- Утре можем да изведем Анна и татко навън на вечеря. Нали, скъпи? Как намираш идеята, татко? Вече е топло. Навън е толкова приятно.

- Оставете ме мене – рязко отвърна старецът. Дамата се сепна от грубия отговор, но бързо го преодоля с тънкото си умение да води разговора гладко.

- На теб ще ти поръчаме пастицио. Знаем, че много го обичаш. Наскоро откриха един приличен ресторант на четиридесет минути път с колата. Става ли?

- Казах ви да не се занимавате с мен. Не искам нито пастицио, нито тази тук! – и посочи Анна.

Дамата не се предаваше:

- Това мило момиче има име, татко. Знаеш ли, тя обеща да се усмихва по-често. О, ще прекараме чудесно навън, обещавам ти.

- Казах ти, че не я искам! – изкрещя старецът така, че всички подскочиха.

- Не искам да слушам дори името ѝ, теб – също.

- А, така значи! – изпищя изведнъж по-силно и от него жената и в истерия започна да нарежда като отприщен вулкан. - Какво искаш? Да висим всяка неделя пред хотел “Ел Греко” заради теб ли? Да ти наредим редица да избираш? Да угаждаме на капризите ти ли? Не! Този път – не! Анна ще остане тук.

Мълчалива до този момент, Анна леко се надигна от вълнение. Разговаряха за нея като за предмет. Стана ѝ горещо. Червена жар на възмущение покри бузите ѝ.

- Госпожо – каза тя, като стана от стола. – Не знаех какво правя допреди малко. Но вече знам. Тръгвам си веднага! Аз имам достойнство.

Тази нощ сънят побягна от сърцето на Анна. Мяташе се в леглото с будни очи, по-отворени от всякога. Стана и написа:

Като ранена птица

В безсънните ми нощи
душата ми
като ранена птица
се мята
пристан да намери.
Боже,
в небесните предели
приготвил си,
аз зная,
мир вълшебен.
Но тука,
в земните постели,
душата ми
от студ трепери.
От студ ли?
Или защото
место
не може да намери.
Боже,
превържи душата ми,
ранена
като крило на птица.

Беше на улицата и не знаеше къде да отиде. Няма ли и за мен едно место под слънцето, Господи?

Запозна се с млада жена, която любезно я насочи към дома на застаряваща семейна двойка. Там се срещна с непознато за нея чувство – завистта. Искрената и дълбока завист, силна като смъртта. Прочете я в очите на съпругата. Тя я стрелваше с птичи поглед, непрощаващ, не пропускащ и най-дребния детайл във външността и поведението ѝ. После започваше мъчителния разпит. Искеше да знае всичко за Анна, откъде идва, какво може и какво не може да прави, с какво се храни.

- С овесени ядки, пошегува се веднъж Анна - и после с изненада видя, че бяха купени веднага.

- Ще ям това - което ти ядеш. Ще пия това, което ти пиеш! – заявяваше вманиачената съпруга и не изпускаше Анна от погледа си.

В него нескрита блесваше завистта, искрена и бушуваща като развълнувано море. Завистта на една отшумяла женска младост.

- Та това е омраза, Господи! Истинска омраза – казваше си Анна.

Тя обличаше широка, раздърпана блуза и безмълвно поемаше ежедневните задължения на слугиня.

Дамата отваряше със страхопочитание гардероба си, погалваше арсенала от рокли и започваше безкрайния си танц пред огледалото във всяка от тях. Беше възискателна към външността си. Като всяка опитна жена търсеше мечтания тоалет, който да прикрие недостатъците и подчертае плюсовете във фигурата ѝ. Следваше прецизна процедура на гримиране и туширане заостреността на лицето. С отработени движения дамата поставяше мек руж на скулите и оцветяваше веждите в кафяво, очертаваше умело устните, поглеждаше лака на ръцете си и уверено нанасяше

подходящия цвят червило. Сресването на косата беше истинско изкуство и завършваше заедно с почистването на дома.

Един ден дамата я извика по име:

- Застани до мен, Анна. Тук, пред огледалото. Виждаш ли разликата? Очевидна е, нали? Така е, когато една жена знае как да се грижи за себе си – заявяваше самодоволно дамата и с укор поглеждаше раздърпаната блуза на Анна.

Опитното ѝ око се плъзгаше нагоре през тесните ѝ рамена и завистливо се спираше на младото ѝ лице. Започваше да се обърква. Надигашата се ярост избухна в гневни думи:

Хайде, измитай се оттук! Какво си се втренила в мен? Няма ли работа за теб, повлекано? Изчезвай, ти казвам. Не искам да се мяркаш пред очите ми.

Един ден Анна неволно поряза пръста си.

- Къде са очите ти? – изсъска дамата. – Не мога с теб. Не си за тази работа, не мога. Трябва да си тръгнеш.

- Веднага, само да събера дрехите си – тъжно отговори Анна.

- Всички имаме дрехи, момиче. И то хубави дрехи – жлъчно клъцна дамата.

А сега накъде?

Сънародничка се опита да ѝ помогне. Изпрати я в богат дом, където трябваше да прислужва на двама мъже и психично болната им стара майка. Смирена от болката и безизходицата, Анна с всички сили се стараяше да е изрядна в работата си. За първи път се опита да се хареса някому. И не успя. Старата жена не я искаше. По цял ден тя повтаряше станалите рефрен думи:

- Коя си ти? Какво търсиш тук? Иди си. А аз ще отрежа косите си ето така – говореше несвързано старицата и скубеше косите си.

- Тук съм, за да ви помагам. Аз съм вашата слугиня.

- Не те познавам. Заминавай си. Чуваш ли, тръгвай! – крещеше обезумялата старица.

Един ден тя грубо изблъска Анна навън, след което заключи вратата.

Усещането, което идваше всеки път, когато оставаше на улицата, ѝ бе познато. Тъга, огромна и дълбока като океан.

- Не, няма да заплача. Ти искаш да съм силна, Господи. Милост, Господи!

На другия ден рано сутринта вече беше на интервю за следващата работа.

- Имаш ли сила да чистиш къщата? – питаха я там, измерващи недоверчиво дребната ѝ фигура. Огледаха я неодобрително. – Искам банята да блести. Кухнята да е в идеална чистота.

- Да, имам сили – отговори Анна, искрено вярвайки, че Бог ще ѝ ги даде.

Но те не ѝ повярваха.

Бе по-далеч от всякога от целта си. Имаше само една свита на кълбо решителност. Решението, че няма да спре дотук.

- Бий се, докато победиш – напомняше ѝ Някой. – Единственият начин за победа е решението да не се предаваш.

- Но е толкова трудно, Господи, знаеш. И толкова тъжно.

Глава 4

Да спасим розата

Къде можеше да отиде, освен в дома, в който винаги намираще утеха – Божия дом. Там, на стола, тя стовари цялата си мъка. Притиснатата от нея, притихнала, Анна се

вслуша в проповедта. Говореше пасторът на гръцката църква, в която ходеше в неделя сутрин. Той беше изключително енергичен и деен човек, адвокат по професия и пастир – по призвание. Със заразително чувство за хумор разказваше колко палаво дете е бил. Как близките му редовно го оставяли сам въкъщи, като отивали на църква. “Дяволчетата не ходят в църква” – казвали му вместо довиждане. Много пъти той чувал майка си молитвено да шепне в ъгъла на единствената им стая: “Господи, това дете или го спаси, или го вземи.” Целият по-нататъшен живот на Александър станал отговор на тази молитва – молитвата на една любяща майка. Пастор Александър Стефанопулос бе с широко отворено за чужденците сърце. Той милееше за тях. Приютяваше ги в църквата като в роден дом. Целият горен етаж в залата бе отделен за емигрантите. Тук Анна намираще сигурност и утеха. Много пъти тя бе сядала тук. Много пъти Бог бе лекувал раните в душата ѝ чрез проповедите на нейния пастор. И сега като че ли говореха на нея. Да, това беше Бог, Който говореше на самото ѝ сърце:

- Бог ще те освободи от тъгата. Ще направи път в пустинята за теб.

Анна се отпусна съкрушена. Повей на вятър в нея повлече като облак наслоената печал.

- Ти си пясък. Но Аз ще те променя. Ще ти дам увереност – продължаваха да говорят от амвона.

- Благодаря ти, Господи. Знам, че ще се погрижиш за мен.

Бог превърза сърцето ѝ. Обинтова капките кръв в него с една друга кръв, тази на нейния скъп Бог.

Нямаше какво да чака освен обещанието на Бога. Знаеше, че единственото, което можеше да направи, бе стъпка на вяра за някаква работа. Тази увереност я доведе в бюрото за чужденци, едно от многото в Атина.

Собственичката му, Румяна Иванова, красива българка, преценяваше кандидатите с дежурните въпроси за владееене на езика и предпочитание за работа. После ги изпращаше по адреси.

В продължение на няколко часа това бюро стана истински извор на емигрантски опит за Анна. Многобройните клиенти разказваха неудачите и страховете си. Имаха многоцветна националност и квалификация. Прииждаха, жужащи като пчели. Източна Европа щурмуваше Атина, гонена от нуждата за нормален човешки живот. Потокът чужденци криеше заплаха от престъпност, ако не бъде овладян. Единственият начин да се контролира беше регистрацията им. Това ставаше чрез издаването на карти за чужденци, улесняващи и двете страни. Чужденците бяха евтина работна ръка, готова да понесе и най-тежката работа, стига да е добре платена. Бяха хора без избор, без надежда за лично щастие и време. Много от тях няхаха и права, защото живееха без разрешително за престой. Икономическата криза, разтърсваща бившите комунистически страни на Изтока в края на второто хилядолетие, носеше в Гърция това море от хора. Трусове в устоите на комунизма водеха до трусове и в живота на хората от тези държави. Водовъртежът от политически събития увеличава и тях във водовъртеж. На фона на масовата разруха на социалистическия лагер се очертаваха милиони човешки съдби, застрашени също от разпад. Повечето от тях бяха на хора с угаснали морални ценности. Хора, които не вярваха в нищо, лъгани и манипулирани цял живот от собствените си правителства. Системата на управление и образование в страните им беше промивала мозъците им години и сега те стояха, изпразнени от собствени мисли, без инициатива, без ориентир. Влизаха мъже без самочувствие, без усмивка, без изисквания. Готови на всичко. Тъжно беше да се гледа това множество.

- Тези хора имат нужда от теб. Открий им се, Господи! – помоли се на ум Анна.
– Промени България, която прилича на пепел от роза.
Продължи, пишейки:

Кътче от райска градина
е за мен България,
като откъсната роза
нося в мен България.
Угасна, отиде си слънцето,
заклучено в България.
И от роза, в пепел след роза
превърна се България.
Боже, моля Те, чуй сега
стона ми за България.
И от пепел след роза, пак
в роза превърни България.

Умираще не само икономиката на България. Заедно с нея умираше като цвете и крехката мечта на хората за един по-добър живот. Зад границата преди година Анна остави една агонизираща страна, в която хората се мятаха като ранени птици, търсейки спасение за овъглените си криле. При мисълта, че това бе нейната страна, ѝ се доплакваше.

Болката за изпепеления дух на България пулсираше в сърцето на Анна. Зъл вятър смачка красотата на цвета ѝ, стъпка я като с ботуш. В мислите ѝ затанцува изящният малък принц на Екзюпери, прегърнал цвете.

Той обичаше своята роза. Пазеше я от ветровете и от жаркото слънце. И от овцете, “които кой знае защо ядат и цветя с бодли”. Малкият принц знаеше, че розата е нещо, за което трябва много да се грижи.

Кой се погрижи за нежния цвят на България?

Как стана така, че невежеството и пошлостта изядоха красивите неща?

- Трябва да спасим розата! Трябва непременно да я спасим - мислеше Анна, когато вратата се отвори.

Празното пространство между рамките ѝ се изпълни от едрата фигура на приведен мъж. Той внимателно се огледа, сякаш да се увери, че е на точното място и умолително се обърна към красивата собственичка:

- Чух, че издавате български вестник. Едно наше момче почина внезапно. На 35 години. Можем ли да поместим съобщение?

Директорката на вестника, свикнала да слуша всякакви истории, изумено подскочи на мястото си:

- Кога? Как стана това? Откъде сте? – засипа с въпроси мъжа.

- Вървахме вчера с него и семейството му по улица “Патисион”. Двете му малки деца се спряха пред витрината на един магазин и поискаха сувлаки, а той нямаше пари да им купи. Двамата с жена му бяха без работа. А връщане назад няма. Знаете как е в България. Тогава приятелят ми се строполи на тротоара. Повече не стана. Лекарите поставиха диагноза - мозъчен инсулт. И преди правеше високо кръвно. Но кой е очаквал такъв край...

Издателката на вестника взе химикал и отбеляза трите имена на мъжа, датата и мястото на раждане, деня на смъртта. Отдолу добави:

Атина.

Един млад живот бе прекършен като цвете далеч от родината.

Следващият брой на вестник “Светлина” щеше да помести некролога.

Анна стоеше мълчаливо в общата суматоха. Потресена от чутото, бързо извади лист и записа:

Емигранти

На всички българи, работещи в Гърция,

с обич и съчувствие

На работа робска

робски работят

българи,

сгърбили

гръб.

Работят безропотно,

работят каторжно,

усърдно

работят

за грък.

На работа робска

робски работят

българи,

сгърбили

гръб.

Работят проплаквайки -

разруха в Родината,

в гръцко -

черна

скръб.

Сети се защо стои в бюрото за работа, когато дойде на себе си. Имаше шанс, беше жива. Изчака Румяна да свърши работата си. После двете тръгнаха към адреса за Анна. Взеха влака в метрото и слязоха на последна спирка. Посрещна ги миловидната снаха на бъдещата ѝ работодателка. Качиха се в колата ѝ. След три минути паркираха пред блока. Отвори им стара жена без външни признаци на болест. Казваше се София Ангелопулу.

- Проблемът е в главата ѝ – поясни снахата. – Забравя, губи мисълта си, не може да се обслужва. Физически е здрава, но не знае какво да прави със себе си. Не е в състояние да живее сама. А къщата ни е далече.

Старицата плесна с ръце и погали косите на Анна. Радваше ѝ се като дете, мислейки, че е дошла за малко, да я види.

- Водим ти помощник, майко – високо каза снахата. – Това момиче ще ти готви, ще ти прави компания.

Лицето на София се помрачи:

- Не ми трябва помощник на мен – категорична каза тя. – Да не би да съм болна?

- По-лесно ще ти е така, майко. Анна е от България. Нали ходихте там с татко преди катастрофата.

- От луната да е, аз нужда от чужди хора в къщата си нямам – отсеке старицата.

- Хайде и ти, майко. Успокой се. Анна не е външен човек. Сънародничка на Румяна. Помниш ли Румито?

- Нищо не искам да помня, откакто татко ти го няма. Къде е едната ми обувка, също не помня. И един чорап само съм обула сутринта. Къде е другият – не зная. И в хладилника го няма – нареждаше плачевно София.

Оформяше се малка словесна война, поради което снахата мъдро замълча.

- Това е положението – кимна тя към Анна. – Лекарите казаха, че ще става по-лошо.

Целуна свежърва си, каза довиждане и двете с Румяна излязоха от апартамента.

Ами сега! – огледа се уплашено Анна.

София наистина нямаше памет. Тя извади една тенджерата, напълни я с вода, пушна две филии хляб да се варят и покани Анна на обяд. После, забравила, че “готви”, изключи тока и каза, че така съобщават от телевизията, заради горещините. Анна не знаеше какво да прави. Сви се в единия ъгъл на стаята, а София грабна кофа с вода и започна да мие пода. Стържеше го настървено с четката, жулеше го с цяла сила. Анна с болка измести очите си от старата жена. Когато след малко я погледна отново, тя продължаваше да търка същото място. Скочи да спре това безсмислено действие. Но се подхлъзна и падна по очи. София беше изляла твърде много паркетин в течността и не можеше да се ходи.

Легнала на земята, тя заплака. Господжата не разбираше какво става. Като че загубила сетивата си, без слух, без зрение, без мисъл, без чувства, тя бе по-нефункционална и от робот. Безизразно заобиколи Анна, подхлъзна се, успя да запази равновесие, хваната за стола, и отиде в другата стая. Върна се с две рокли в стил 30-те години.

- Давам ти ги за твои – подкупващо каза София. – И други ще ти дам, ако обещаеш да си тръгнеш.

Хвана ръката на Анна и я огледа внимателно. Заобръща собствените си длани.

- Тези две ръце са отгледали три деца. Ето, така съм ги хранела – каза тя, като притисна с китки гърдите си. – Ня-я-ма ги сега децата мии! А ти имаш ли деца?

Като че ли за миг разумът ѝ се върна.

- Да, госпожо. Имам дъщеря.

- Колко е голяма? Женена ли е? – заразпитва старицата. – Ако ме поканиш на сватбата ѝ, цял ден ще ви пея. Ето така... – и тя започна песен, която не свърши до залеза на слънцето.

- Вярно било, че психично-болните нямат умора – тъжно констатира Анна.

Чакаше търпеливо края на импровизирания концерт, за да попита къде може да си легне.

Сутринта падна още със ставането. Подът лъщеше, изобилно намазан с паркетин от предишния ден. Успя да стигне банята. Миеше лицето си, когато София отвори вратата да провери не се ли къпе. Беше излишно. Бушонът за електричеството беше отвъртян отново. Все пак имаше студена вода. Осъзна, че се радва на нещо толкова естествено. София надничаше към огледалото през рамото ѝ, опитвайки се да закрепил измачкана червена панделка в косите си. Не можеше да остане безучастна към комично – тъжното страдание на старата жена. В този момент дойде решението да си тръгне. Вдигна телефона и набра бюрото за работа.

- Румяна слуша. Кажете

- Анна е. Тръгвам оттук след пет минути.

Бог погледна Анна с любящите очи на баща. Заведе я в един манастир, при една монахиня. Тя бе свидно негово дете – Мария-Магдалена, 28-годишна францужойка, жена с поразяващо великолепие. Беше от богато аристократично семейство, оставила своя род с традиции и светски обноски, за да затвори младостта си в един манастир. И да отвори живота си за болките на хората. Лицето ѝ грееше от любовта и чистотата, които я изпълваха.

Мария-Магдалена топло посрещна Анна. Постла ѝ легло, поднесе ѝ чаша билков чай и нежно я приласка с думи. Поиска да узнае какво прави на улицата сама късно вечерта, защо е тук. Бавно и несигурно, отвикнала от нежност, Анна мъчително започна да извиква в съзнанието си тъжните спомени на пребиваването си в чужбина.

- Трябва да работя. Момчето, за което съм тук е вече студент. Трябва да доведе докрай започнатото.

Погледна с блестящи очи монахинята и пламенно каза:

- Един ден, когато всичко това свърши, няма да работя вече за пари. Ще служа като Вас на Бога.

- Запомни, Анна. Да живееш за хората, означава да живееш за Бога – отговори младата францужойка.

Анна скъта тези думи в сърцето си. Положи ги там като съкровище. Не беше ли Бог, Който ѝ говореше? Почувства познатия упояващ мир да изпълва душата ѝ. Беше толкова хубаво. После щастливо заспа.

Времето, прекарано с Мария-Магдалена в манастира, беше едно от най-спокойните за Анна.

- Трябва да си починеш – настояваше монахинята.

- Не, трябва веднага да започна работа – противопоставяше се Анна.

- Още си много уморена. Ако сега започнеш работа, ще я загубиш.

Разговорът бе прекъснат от висока кокалеста жена, чиито страни бяха охлузени от пресни рани. Тя претърси с очи лицето на Анна и каза на чист френски език:

- Не те познавам. Не зная коя си. Но знам едно – изглеждаш по-зле от мен, когато ме блъсна кола преди седмица.

Мария-Магдалена тихо излезе, оставяйки след себе си нежността от общуването с нея. Въздухът в стаята, цялата проста мебелировка бяха поели тази топлина и лиризм.

Анна седеше на леглото с наведена встрани глава, незнаеща за първи път какво точно да направи. Отпусна уморено слабите си ръце и въпросително погледна Сандра. В момента, в който погледите им се срещнаха, и двете почувстваха близост. Сандра, която живееше в манастира от две седмици, жадуваше за нечие приятелство. Тя довери на Анна историята си като на сестра:

- Майка ми почина при раждането на брат ми, когато бях на 15 години. Баща ми беше журналист в телевизията, коментиращ “горещите” новини. Живеехме далеч оттук, в страна с нестихващи политически размирици. Един ден група въоръжени мъже нахлуха вкъщи и застреляха баща ми пред очите ми. Видях го как се свлича на пода и пада в собствената си кръв. Тогава грабнах бебето и се скрих под масата. От този ден бъдещето ни в родината бе несигурно. Близки роднини ни помогнаха да напуснем страната. На 15 години се озовах в чужда страна. Самата аз още бях дете. Но носех в себе си грижата за едно друго дете – малкото ми братче. Започнах да работя. Не избирах какво, все тежка работа. На 20 години изглеждах старица. Тогава случайно попаднах на добри хора, които видяха у мен таланта на баща ми и ми помогнаха да уча. Завърших филология, знаех 5 езика, но това не промени живота ми. Не можем да се върнем у дома, опасно е. Продължаваме да се скитаме по света с брат ми, търсеци по-добра работа и по-добър живот.

Дълбоко съчувствие изпълни Анна. Тя забрави собственото си страдание и се потопа в болката на жената до нея.

- Бог е милостив. Той е спасил живота ти веднъж. Ще ти помогне и сега.

Усети, че се изморява, като говори. Беше изчерпала силите си. Успя да каже:

- Утре ще те заведа на място, където предлагат работа. Бог е промислил за теб.

На другия ден две уморени жени тръгнаха да търсят работа. До тях вървеше едно много младо момче, положило доверието си в тях.

- Чуй, Сандра. Писано е: “Никак няма да те оставя. И никак няма да те забравя.” Знаеш ли авторът на тези думи? Познаваш ли този Бог? Той обещава: “Призови ме в ден на напаст и аз ще ти помогна.” Опитай се да не забравяш това, където й да си, каквото й да ти се случи.

Това бе последното, което Анна успя да каже на Сандра. Влязоха в офис, откъдето малко след това Сандра бе изпратена на далечен остров, заедно с младия си брат.

Повече не се видяха. Нямаха адреси и телефони, които да разменят. Бог пресече пътищата и страданието им за миг от вечността. Две жени и едно момче се срещнаха от различни точки на земята в отрязъка на определеното за тях време. После Бог отново ги пръсна по света.

Понякога Анна се връщаше в спомена си към тази среща. Направи ли достатъчно, за да помогне на Сандра? Говори ли й достатъчно ясно за Този, Чиято воля следваше с живота си? Знаеше, не беше достатъчно. Беше уморена тогава. Нямаше време. Всичко стана много бързо – цялата тази среща. Животът премина през тях с бързината на препускащ кон, пронизващ ги с вихъра и скоростта си.

Но семето бе посято. Молеше се то да покълне в сърцето на Сандра. И я благославяше в мислите си за един по-добър живот, където й да се намира в света.

Глава 5

В топлината на закрилата

Анна се разхождаше по Пирея. Обичаше това място. Острият солен мирис на водата извикваше у нея силен копнеж. Като залюлени от вятър, мислите й полетяха при старите приятели – Лиза, Маги, Нина. Хубави бяха годините с тях. Волни, добри години. Безгрижно щастие ги обгръщаше като одеяло тогава. В сърцето си Анна пазеше свеж деня, в който четирите се кръстиха във вода.

Стояха пред басейна, облечени в дълги бели дрехи, а църковният хор пееше: “Ние стоим на свято място. И аз знам, че ангелите са тук сега.” Почти усещаше нежното им присъствие. Изповядаха скъпото име на Своя Бог и се потопиха във водата. За миг умряха с Исус. Косите им танцуваха по повърхността. Изплуваха с грейнали лица, по-близки от всякога. Качиха се в колата на Лиза и целият млад екип отиде у Анна, където ядоха сандвичи и пиха кафе, подправени с много смях.

Водата в морето се разлюля. После отново утихна. Също като спомена на Анна, който преля като вълна и отмина. Десет години я деляха от този ден. Десет години, които преминаха като вихрушка през тях и отшумяха. Но сърдечната връзка между приятелите оставаше жива. Нямаше значение, че понякога се гонеха като вълни в морето на живота и пространството. Спомни си думите на един поет: “Вълните са жени, избягали от къщи.” Те, четирите, кога станаха вълни?

Болезнено се отклони от спомена. Сви от него по една малка стръмна улица на Пирея. Беше станало пет след обед и можеше да отиде на срещата за следващата работа.

Посрещнаха я двете дъщери на господина, при който щеше да работи. Възрастният мъж се държеше учтиво. В контраст с тази учтивост чертите на лицето му оставаха неподвижни, остри и строги. Имаше вид на човек, който отдавна не се е усмихвал.

Очите му искряха студено, дори когато говореше добри думи. Устните му, синкаво бели и тънки, бяха застинали в гримаса на недоволство. Приветливите обноски на този човек смайваха с противоречието си спрямо външността му. Имаше нещо странно и неестествено в това противопоставяне. Споразумяха се да започне работа след два дни и Анна си тръгна.

Върна се на посочения ден, влачейки голямата си пътническа чанта. Първото нещо, което чу, бе едно откровение. Бяха изгонили жената преди нея, за да я вземат.

Двете омъжени дъщери на г-н Василий живееха на горните етажи. Едната, вече пенсионерка, слизаше по няколко пъти на ден. Тя обръщаше столовете от обратната им страна, за да провери избърсан ли е прахът. После плъзваше пръста си по лъскавата полировка на мебелите в стаята. Излизаше на стълбището и възкликваше:

- Та то не е измито!

- Не знаех, че трябва да правя това – извинително казваше Анна и хващаше кофата с “Азекс”.

Това бе най-дългото стълбище, което беше виждала някога, стръмно като улицата, на която живееха, пълно със завой като нея.

Наистина нищо не е безкрайно – помисли с облекчение, когато стълбите свършиха наниза си.

Влезе в стаята и видя господинът да разтваря дървения капак на кутията с табла. Това беше неговото любимо занимание. Анна седна срещу него и хвърляше заровете. Никога не бе играла табла. Старият човек се дразнеше от грешките ѝ и нервно подскачаше на стола. Вбесен от неумелото партньорство, той грабваше заровете и играеше вместо Анна. Получаваше се един монолог, който само оставяше илюзията, че играчите са двама.

Рано сутринта на следващия ден излязоха с господина. Трябваше да купят няколко метра кабел. Преди да заключи, старият мъж неодобрително погледна блузата ѝ:

- Нямаш ли една риза с дълъг ръкав да облечеш? Така, нещо по-прилично.

- Дълъг ръкав при 46 градуса горещина! – изненада се Анна. И най-строгите съблюдатели на морала не биха предложили това. – Замайват ме жегите в Гърция, г-не – умолително каза тя. Възрастният мъж примирително замълча. А Анна почтително тръгна след работодателя си.

Някой извика над главата ѝ и прокуди съня ѝ:

- Ставай! Вече съмва. Прането е готово и чака да го проснеш.

Беше пет и тридесет сутринта! Мълчаливо взе пълния леген, оставен до леглото ѝ и тръгна след господина, преплитайки сънено крака в бялата си копринена пижама. Стъпваха като самотни видения по високата веранда. На развиделяване градът още спеше. Анна занарежда мокрото пране – първо по-дългите и тъмни дрехи, след тях – по-светлите и къси. Старецът внимателно следеше всяко движение и коригираше някои от тях:

- Този чорап го сложи малко по-вдясно. Така, браво! А тази риза остави накрая. Многого пари е! Много! Скъп живот!

Мозъкът ѝ още спеше, но новият ден викаше с новите задачи. Занесе празния леген в банята, сложи водата за чая на господин Василий, намаза две препечени филийки с масло и конфитюр и го покани на закуска. След това отиде да се измие и облече. Взимаше кафето за нея, когато старецът нареди от стола си:

- А сега бягай да сложиш в ред бюрото ми в кабинета! После изхвърли ненужните листове на боклука въвн. Подреди книгите на зет ми – лекаря, който почина. Те защо ли му бяха тези хартии, само прах да събират! Дезинфекцирай с хлорин плочите в банята и теракота в кухнята, измий стъклата на спалнята ми и за днес толкова. Нищо работа! Едно готвене само ти остава. Живот си живеете вие чужденците в Гърция, живот! Домашен уют, добри хора – къде ще намерите това?

Анна върна пълната лъжица кафе обратно в буркана и излезе от кухнята.

- Като се върна в България, ще пия кафе, колкото си искам – помисли. – Тукашното е с особен вкус. И в едно по-нормално време ще го пия. Не по нощите.

Беше като в баснята за лисицата, която се успокоява, че гроздето, което не може да достигне, е кисело. Сети се това и се засмя. Животът беше пълен с хумор. Нужни бяха само сетива, за да се открие. Въпреки всичко животът беше чаровен и Анна го обичаше. Всеки нов ден бе Божи дар, който тя нетърпеливо поемаше – както се поема сочна червена ябълка, поднесена на златно блюдо.

- И това ще отmine. Всичко е суета и гонене на вятъра! – припомни си Анна.

Започна механично да подрежда куповете книги на огромното бюро в кабинета, замислена за непреходните неща в света, които времето не можеше да обезцени.

Новата седмица отведе Анна и работодателят ѝ на ново място – едно малко кипро островче, изпълнено с оживени туристи, стари гръцки песни и мирис на море. Казваше се Егина. Господинът имаше къща там и се готвеше да прекара лятото в нея, търсейки спасение от горещините на Атина.

В осем сутринта Анна и старият мъж се качиха на един романтичен кораб за едно романтично пътуване, което продължи около час. Анна не откъсваше погледа си от водата. Винаги се беше възхищавала на прелестта на морето, на красивото преливане на цветовете му, на широтата на морските вълни. Шалът ѝ, небрежно метнат на врата, ритмично се полюляваше от вятъра и подсилваше чувството за волност и свобода.

Върна се в реалността на пристанището, с взимането на големите чанти с провизии. Господинът ги беше напълнил с хляб и консерви поради завишените цени на стоките от острова. Той вървеше, размахвайки ръце до Анна, и даваше указания:

- Тук свий по малката уличка. Още десет минути и сме вкъщи. Ама и ти, вдигни малко лявата чанта, де! Не е чак толкова тежка! Само леща и макарони има в нея. А и знаеш колко са скъпи пътническите чанти сега. Лукс ги направиха, луукс! И една кожа им слагат – като от умрели котки. Ама, хайде...

Стигнаха къщата – голяма, но изоставена, с хубав двор. Старецът веднага започна да полива градината. А Анна – да изважда и нарежда продуктите от чантите.

Предстоеше ѝ едно вълнуващо лято!

Сладостно притвори очи, опитвайки се да си представи дългите топли вечери в двора на къщата и шума на морето. Плажът бе на петстотин метра. Видя упътващата табела, като идваха.

Следобедът премина в освежаване на обстановката. Искаше домът да започне да изглежда така, че да е приятно да се седи в него.

Вечерта, когато си лягаше, нямаше търпение да се е вече събудила за новия ден. Толкова много беше слушала за приказните гръцки острови, беше гледала лъскавите им реклами. И ето, че Бог я доведе тук.

Сутринта приготви весело закуската. Старият мъж отиде да потърси работник за двора, а Анна продължи с домакинската работа. Тихо запя любимата на всички “Сагапо”. Натисна бравата на външната врата, която миеше, и не можа да я отвори.

- Тези стари врати! Ще мине време, докато се разработят. Трябва да се смажат – помисли и натисна силно отново. Вратата не мърдаше. Натисна я пак с рамото си, после – с коляното. Беше като залепена. Внимателно започна да я повдига с ръце. Не мърдаше. Тогава разбра – вратата беше заключена.

Изтръпна. Усмивката на лицето ѝ се сви. Недоумяваше защо работодателят ѝ я беше заключил. Седна на една табуретка до прозореца, очакваща връщането му. Той се появи след час от задната страна на двора, заедно с едно младо момче, наето да му помага. Видя Анна и отпрати младежа обратно зад къщата. Бръкна дълбоко в джоба си, извади един ключ и щракна два пъти превъртаната ключалка. Заговори бързо:

- Момчето, което ще работи тук, е младо. И свободно като теб. Едно от момичетата ми се омъжи така едно лято и ме остави. Не искам това да се повтаря.

Анна рядко се смайваше така силно. Отвори уста, безмълвна от изумление. Старият човек бе скочил високо над летвата за творческо въображение.

- И колко време ще продължи тази охрана?

- Докато момчето оправи двора, две, три седмици само.

Устата ѝ пресъхна от смесицата неочакваност и притеснение. Посегна към чашата и пусна чешмата. Възрастният мъж, верен на навика си да следи всяко движение на хората край себе си, мрачно констатира:

- Пиеш много вода, момиче. Забелязах го още първия ден, като дойде. Девет чаши изпи тогава за един следобед. Знаеш, водата и тя е пари. Тук всичко е много скъпо! Вода е наистина, но чаша след чаша и то се събира. Имай го на ум това. А сега да отивам, че момчето вън ме чака. А, щях да забравя! В хладилника съм оставил двайсет и шест черешки. Така, да знаеш, де! Нали си домакинята тук.

Беше един “изгубен” от сутринта ден. Така Анна наричаше дните, които губеха очарованието и радостта си.

Откъде можеше да знае, че нощта ще е още по-тежка. В два часа през нощта старецът отвори шумно вратата на стаята ѝ и каза:

- Знам, че не спиш в тези жеги. То може ли някой да заспи въобще? Рано започнаха горещините тази година, рано! Та понеже и без това си будна, казвам, да вземеш да обършеш праха от картините в хола. Гледам ги преди малко – посивели. Купувал съм ги с последните си пари преди трийсет години.

Решила, че повече няма да се изненадва от нищо, Анна стана, светна лампата и взе четката за прах. Бавно откачи картините от стените на големия салон. Бяха евтини репродукции, с лошо качество и картини със съмнителна художествена стойност.

В самия край на стената, в ъгъла, в класическа дървена рамка, беше поставена една значително по-малка от другите картина. Разгледа я отблизо. Беше графика. Изобразяваше човек, стъпил здраво на земята. Раменете му докосваха небето. Лицето му беше разделено на две половини. Едната бе тъмна, с преливащи се сенки и щрихи. Грозна и сбръчкана от болка. Другата половина на лицето беше светла и ясна като зора, носеща жизненост и радост.

- Може би това са животът и смъртта или младостта и старостта. А може би щастието и скръбта – помисли Анна. – Тъмната нощ на човешката мъка и сияйният ден на радостта ... навярно във вечността.

- На тази не ѝ издирявай много – сепна я господинът. – Смахната работа! Чернилка! Ако остава на мен, отдавна да съм я изхвърлил, ама дъщерята ще се сърди. От зет ми – лекаря, е, Бог да го прости!

Анна лъсна рамката на графиката и я постави на мястото ѝ, както се поставя скъп бисер между речни камъни.

Наближаваше краят на седмицата. Възрастният мъж реши, че свършената работа е достатъчна и реши да си почине. Седна пред телевизора и пусна обедните новини.

Гърция изгаряше в пожари това лято и старецът жалеше сънародниците си. Случайно погледът му се спря на отсрещния контакт, който висеше полуоткачен. Щеше да падне всеки миг.

- Бягай за отверка номер шест от горния етаж! – нареди господинът. – И да стъпваш внимателно. Дъщерята държи всичко подредено под конец в апартамента си.

Анна взе връзката ключове, отдели посочения и изкачи стълбите, малко притеснена ще познае ли в комплекта отверки тази с номер шест. Опита се да превърти ключа, но той заседна на едно свое си място и не мърдаше. Хвана го с другата ръка и натисна. Чу се пукот и едната половина остана в дланта ѝ. Седеше пред вратата, изплашена как ще каже за случилото се. Все пак трябваше да се върне. Не можеше да остане вечно горе.

- Ами... ключът се счупи. Съжалявам. Моля Ви, простете ми – виновно каза Анна.

Господинът я погледна въпросително, осъзна думите ѝ и зениците на очите му се разшириха. По лицето му избиха червени петна. Замаха хаотично с ръце.

- Двайсет хиляди! – започна да нарежда той – О, горкият аз! Този път съм изгубен!...

- Успокойте се, господине. За какви дваайсет хиляди говорите? – боязливо попита Анна.

- Ти да мълчиш! За нищо не ставаш. Жалко за теб, момиче, жалко! Двайсет хиляди драхми, за да отворят с бормашина вратата!

- Моля Ви, простете ми. Повярвайте, не исках – отново каза Анна.

Старецът рязко се изправи, досетил се нещо, и тръгна към етажна на дъщеря си. Анна го последва с котешки стъпки.

- Ще отворя другата врата. Дал Господ входи! – тържествуваше мъжът.

Взе уверено един ключ от голямата връзка и театрално го завъртя в ключалката. Последва глухо хрущене като от счупена кост и ключът се раздели на две.

- Хрусна като шоколадова вафла! – за малко да каже на глас Анна.

Старецът я погледна безпомощно и лицето му се сгърчи. Тънките му устни се изкривиха в конвулсии, в ъглите им се появи пяна. Очите му изразяваха страшна болка! Той наведе глава над вратата, заудря я неистово с ръце и съкрушен заплака.

- Четиридесет хиляди драхми!... За едни ключове – хлипаше мъжът. Гласът му се давеше от сълзите, които се стичаха в гърлото му.

- Паричките ми отидоха! Паричките ми...

Възрастният човек страдаше неопишимо дълбоко. Сгърбената му малка фигурка се тресеше от плач. Слабите му старчески рамена безутешно се полюляваха от разтърсващата го скръб.

Тогава Анна го съжали – искрено, от цяло сърце. Гибелната страст на стареца към парите го беше направила техен роб и страдалец. Той бе едно ярко доказателство на думите: “Сребролюбие е корен на всякакви злини, към което, като се стремяха някои ..., пронизаха себе си с много скърби.”

Отиде да купи плодове.

- Как си, момичето ми? – ласкаво я попита магазинерката. – Тази сутрин дъщерята спомена, че сте я поканили у вас. Доста се чудеше дали да не дойде. Много ѝ се иска да си поговори с теб, но не посмя. Страхува се от Василий. Никой не идва у вас, нали? Наистина е странен човек Василий! Онзи ден ми направи скандал пред клиентите, че съм вдигнала цената на прасковите с дваайсет драхми. Да не купува, като

му се вижда скъпо! Развика се, че ще ме даде под съд заради незаконно повишение. Казах му, че не го искам в магазина си, а той изпратил теб. Много лош човек е, момичето ми, много! Познавам го 20 години. Бягай от него, колкото се може по-скоро! Бягай!

Върна се вкъщи и включи пералнята. Беше стар модел, без центрофуга. Но важното бе, че можеше да я замести и изпере насъбралите се дрехи. На всеки шест минути натискаше копчето за следващото въртене.

- С какво да извадя готовите дрехи, господине? – попита.

- Как с какво, с ръце, разбира се!

- Шегувате ли се, господине? Водата е вряла. Невъзможно е да се докосне. Нямате ли дървен прът или ръкавици?

- Я повтори, глезло? Ръкавици искала малката! След поразията с ключа ѝ се приискало ръкавички да ѝ купя. Запрятай ръкави и бъркай ти казвам!

Старецът грубо дръпна Анна и се опита да бутне ръката ѝ във врялата вода. Анна политна към нажежената пералня, после със сила изтегли ръката си от тази на мъжа. Обзе я ужас. Как щеше да живее с този човек? От него можеше да се очаква всичко. Алчността го правеше зъл и опасен.

В ума ѝ блеснаха думите на магазинерката:

- Бягай от него по-скоро! Бягай, момичето ми!

Втурна се в стаята си, хвърли дънките и портмонето си в една найлонова торба и изхвърча обратно към входната врата. Нямаше време за останалите дрехи.

Възрастният мъж внезапно се озова зад гърба ѝ и задърпа чантата ѝ.

- Тази найлонова торбичка е моя! Никъде няма да ходиш, докато не ми я дадеш!

Старецът препречи врата с тялото си.

Анна пусна найлоновия плик и натисна бравата. Чу възрастният мъж да вика:

- Къде отивате всички? Защо ме оставяте? Не искам да бягате от мен!

Магазинерката ѝ даде пари за билет. Обеща да ги върне при първа възможност и се качи на кораба. Връщаше се в Атина без малкото, което имаше – дрехите си и заплатата за две седмици. Но никой не можеше да ѝ отнеме Бог в нея. Той ѝ даваше сила да преминава през огнения обръч на делниците невредима. Изпълваше кошничката на сърцето ѝ с радост всяка сутрин. Научи се да мисли положително върху основата на обещанията Му. Този навик я спасяваше и помагаше да оцелее. Помогна ѝ да запази равновесие и сега.

Седеше облегната на палубата на кораба, зареяна в морето на мислите си. Някой спря до нея – семейна двойка с топло излъчване, които непринудено я заговориха. Поканиха я на чаша кафе и седнаха. Представиха се. Идваха от Вашингтон. Джим беше компютърен специалист, а Мери – преподавателка по гръцки в един американски университет. Бяха мило семейство, предразполагащо към искреност и приятелство. Въпросът “За ваканция ли е на острова?” беше естествен. Опита се да го отклони, но не успя. Джим и Мери внимателно я гледаха. Много сбито, в телеграфен стил, Анна им разказа за изминалата седмица. Слушаха я, без да прекъсват, без коментар. Когато свърши, дълго време не казаха нищо.

- Звучи невероятно този кошмар! Но е очевидно, че казвате истината – промълви Мери. – Ах, скъпа! Толкова добре те разбирам! И така съжалявам за случилото се – добави тихо, като погледна мъжа си. – По комплекс от причини.

- Родени сме в Гърция. Това е първата причина – поясни Джим.- В Америка живеем от трийсет години. Но това няма значение.

Като делови мъж Джим се разграничи от чувствата си и погледна ситуацията от практичната ѝ страна.

- Кажете, моля, какво смятате да правите сега? Къде отивате? Има ли къде да спите? И с какво да се нахраните?

Анна вдигна рамене. Нямаше отговор в момента. А и до вечерта имаше толкова време. Дълбоко в себе си, като скъп диамант, пазеше увереността, че с Бога винаги има надежда. Той бе прибежището ѝ в скръбни времена. Тази съкровена мисъл я държеше далеч от депресии, отпускате я като опиум.

Не искаше да става основна тема в разговора и деликатно го отклони в друга посока. Тактични и чувствителни, Джим и Мери предложиха да се разхождат из кораба. После мълчаливо гледаха тъмните води на морето.

Разделиха се на пристанището на Пирея с искрена симпатия един към друг. Преди да си подадат ръце, Джим каза:

- Мислих за работата Ви, Анна. С Вашата професия можете да си намерите нещо добро в Америка и с парите, които ще получавате там, да живеете един по-добър живот. Като компютърен специалист мога да Ви помогна с информация, а като човек – с уреждане от място.

За миг се замисли. Какво предизвикателство бе това предложение! Каква съблазън! Истинско изкушение!

Както беше с отворени очи, ясно видя вратата на американското посолство в София заключена. Внезапно, с кристална яснота, в паметта ѝ затуптяха в червен огън думите на апостол Павел: “И ето, аз, заставен духом, отивам в Ерусалим, без да зная какво ще ме сполети там”.

Да, обстоятелствата я бяха принудили да дойде точно на това място, без да анализира бъдещето.

Беше категорична – Бог искаше тя да е в Гърция. Може би не завинаги. Може би само сега. Не знаеше защо точно в Гърция. Не знаеше и докога. Но беше сигурна, че Бог я искаше тук.

Анна пое дълбоко дъх и каза:

- Сърдечно благодаря за човешкото отношение, Джим. Засега оставам в Гърция. А знае ли някой дали един ден Бог няма да промени пътищата ни...

Краката ѝ сами я отведоха на мястото, на което се събираха българите. Повечето се познаваха там. Изненадаха се, като я видяха.

- Хей, морската! Ти се завърна – извикаха ѝ.

Сложи ръце в джобовете и се дръпна встрани. Не искаше да разказва отново за острова. Под пръстите ѝ нещо зашумоля. Напипа го и извади ръка. Ахна изненадана! Държеше банкнота от 50 долара. Някой ги беше поставил там. Напрягаше да си спомни последните часове. Да, никой освен Джим и Мери. Нямаше кой друг. Вероятно бяха сложили незабелязано банкнотата, докато мълчаливо гледаха морето от кораба.

Топла вълна заля Анна. Обгърна като мек пух премръзналата ѝ душа. После повей на вятър я положи в нещо като коприна. Знаеше, това беше Бог, Който нежно ѝ се изявяваше. Показваше ѝ, че държи събитията под контрол, че е с нея.

- Благодаря ти, че се погрижи и този път, Господи. Парите, които сложи обратно в джоба си, стигаха точно да плати една нощувка в хотел и вечеря.

- Хей, морската, какво си се замислила! Свиркай си, щом си в почивка. Я ела да ни кажеш как живеят белите хора по островите.

- Изгубих работата си – кратко каза Анна и те се умълчаха.

- Нямах работа ли? Ей на онази пейка търсеха човек за някой болен.

Отиде на посоченото място и взе телефона. Обади се веднага. И веднага бе поканена на интервю. Помоли една приятелка да дойде с нея и без да се бави, тръгна към посочения адрес. Два часа пътуваха по автобусите. Накрая стигнаха една красива като замък къща с необятен зелен двор и басейн с червени рибки в центъра. Встрани романтично разстилаше клони едно маслиново дърво.

- Каква приказка! – възхити се Анна. – Колко ли е хубаво да живееш тук!

Натиснаха звънеца. Показа се стар мъж и махна с ръка:

- Влизайте смело. Куче нямаме. Само рибки, а те не хапят.

Седнаха на големия диван в хола. Старецът изглеждаше притеснен и умислен. Попита коя от двете жени идва за работа и разсеяно погледна Анна. Не й зададе въпроси, както обикновено правеха на интервютата.

- Кети си тръгва – тъжно каза той. – Връща се в България. Какво ще правя сам?

- Няма да сте сам, господине. Ето я новата смяна – окуражи го Тони, приятелката на Анна.

Възрастният мъж дори не погледна Анна.

- Вижте, госпожо. Кети е друго нещо. Шест години е при мен. Така да се каже като член на семейството ни е. Децата ми я познават, уважаваме я, грижим се за нея значи.

- Грижете се за нея ли? – учуди се Тони.

- Така де, стараем се да й осигурим добри условия за работа Ама и тя се стареа. Пъргава, сръчна, добра домакиня. А какъв човек е само! Каква жена! Но сами ще я видите. Всеки момент трябва да дойде.

Не беше довършил и вратата се отвори.

- Тук съм. Какво говорите за мен? – свойски попита Кети и поздрави на гръцки.

Старецът й поднесе стол.

- Добър вечер - отговори на гръцки Анна, стана и сърдечно протегна двете си ръце към Кети.

- Много си зле с гръцкия! – отрязва Кети. – Достатъчно е да поздравиш и се разбира, че си чужденка. Аз езика тук го научих за шест месеца. Строго плъзна поглед от главата към краката на Анна. После отново:

- Блузата ти е, като че ли си избягала от къщи. Не можа ли да сложиш нещо като за интервю! Всъщност, от утре почваме. Няма какво да чакаме. В седем часа те искам тук, в работно облекло! И да си точна!

Анна стоеше като на зъболекарски стол в очакване да свърши процедурата. Заболя я повече, отколкото, ако й бяха извадили зъб. Повече, отколкото, ако говореше с грък. Кети бе от своите.

Възрастният човек като че ли витаеше в облаците. С вид на човек, който не е чул нищо, се обърна към Кети:

- Можеш да оставиш чантата си в стаята и да си починеш. Уморителен е почивният ден за вас. Цял ден сте на крака. Не е като да си вкъщи.

Кети тръгна към стаята си. Старецът я последва с малки крачки като кученце:

- Добре ли си, Кети?

Кети изръмжа нещо и каза високо:

- Това момиче няма да ви свърши работа. Видяхте ли ръцете й? Бледа и нежна кожа, тънки китки. Обзалагам се, че не е държала нищо по-тежко от химикал. Градска жена е, господине, градскааа! Къде са очите ви?

- Че сама дойде, Кети. Не съм й пращал покана – заоправдава се мъжът. – Аз май забравих и да я погледна, както трябва. Но като влизаха, ми направиха впечатление краката й. Много слаби, бе Кети! Някак недооформени, като на десетгодишно момиче.

Ех, Кети, никой не е като теб! Теб със самолет да те гонят, не могат да те стигнат. Поразмисли и остани още малко.

- Говорихме по този въпрос вече! Знаете, че като реша нещо, го правя. Ще изчакам само няколко дни да видим как ще я подкара новичката...

Анна взе връзката ключове, които сънародничката ѝ бе оставила при влизането, вдигна високо ръка и ги пусна на масата. Ключовете силно издрънчаха. Кети дотича, след нея, поклащайки се, и старият човек.

- Какво става? Какъв беше този шум?

Мълчание.

Кети изгледа подозрително двете жени и се обърна към Анна:

- С теб се разбрахме. Утре рано сутринта на работа. И се приготви за здраво бачкане. Защото тук не е като да стоиш в офиса си в града.

Отиде в най-близкия хотел. Изминалият ден се въртеше в ума ѝ: покупките в магазина на острова сутринта, после старецът, който дърпаше ръката ѝ към нажежената пералня, корабът с Джим и Мери, долларите в празния ѝ джоб и накрая сънародничката ѝ от дома, в който щеше да работи. Главата ѝ тежеше като футболна топка. Седна в леглото си и минута след това заспа.

Не знаеше, че за в бъдеще това щеше да ѝ се случва много често.

Стресна се още със събуждането. Не беше ли закъсняла? В седем трябваше да е на новото място. Помоли се тихо и искрено призна пред Бога колко уморена е от честите смени на работата си. Искаше ѝ се да се задържи на едно място поне година.

- Ще направя всичко, което зависи от мен за това, всичко! – обеща Анна и помоли за физическата сила, която ѝ беше нужна за този толкова важен първи ден.

Извади Кети от леглото.

- Ама ти наистина дойде в седем! – каза тя и неохотно стана.

Разведе Анна из къщата, повдигайки краищата на тежките персийски килими и сочейки пода под тях:

- Микроби отдолу не трябва да се събират. Това ще е първата груба грешка. Господин Андонис е болен. Иммунната му система е слаба. Каза, че иска стерилна чистота.

Отидоха в кухнята.

- За млякото сутрин запомни! Трябва да го сложиш на газта нито много рано, нито много късно. И да е нито горещо, нито студено. Да е готово в момента, в който господинът влиза в кухнята.

Чуха се приглушени от пантофи стъпки. Андонис дойде и мълчаливо изпи млякото си, поглеждайки към Кети. Но тя бе изцяло заета с Анна. Изглеждаше погълната от ролята си на командир. Хвърли празната чаша в мивката и нареди:

- А сега тичай в банята! Вземай четката за тоалетната и без да жалиш белите си ръце, бъркай дълбоко в тоалетната чиния, докато я изчистиш добре. Андонис и водата не пуска понякога.

След двадесетина минути чу да я викат:

- Вече трябва да си готова. По това време господинът пие кафето си.

Анна постави бакъреното джезве на миниатюрното котлонче, пусна газта и зачака водата да заври.

- Ама то само с гледане не става хубавото кафе. Искане се бъркане, момиче, бъркане. Бързо и непрекъснато.

Анна започна да върти лъжицата.

- Не така, разбира се. Казах бързо и без да спираш.

Усили оборотите. Кафето се надигна сварено. Кети мълниеносно го изсипа в мивката.

- Крушова вода, а не кафе. Почвай отново!
За втори път постави съда на газта. Кети не я изпускате от очи. Анна бъркаше, без да спира.

- Така, така, до завиване на свят!

Кафето кипна. Кети го разгледа обстойно и отбеляза:

- По-добро е от предишното. Но каймакът не е достатъчно гъст. Трябва да е като сметана.

И за втори път изля кафе в мивката.

Вече се готвеше да прави кафета цял ден, като барманка. Но този път Кети нямаше забележки. Взе пълната чаша и я занесе на господина.

- Андонис не хареса кафето ти – каза тя, като се върна, – но го успокоих, че ще те науча да го правиш, както трябва. А сега – в двора! Ще ти обясня какво да правиш.

Дворът беше около два декара. Анна трябваше да полива дърветата и растенията, да разкопава градината и скубе плевелите. Кети й даде една мотика, показва откъде да започне и я остави. Копаше цветната леха под прозореца на Андонис.

- Хич я няма новичката! – чу гласа на Кети. – Не знае откъде се хваща мотиката, наложи се да й давам показно. А как замахва, да видите, за малко да удари главата си. Казах ви, че е градска жена.

- Виж там, показвай й като за начало – умоляваше възрастният мъж. - А ако не може да готви, издиктувай й по-важните рецепти.

- И да прави някои неща, ще са все на фурна. За компота от праскови и точената баница, които обичате, сигурно само е слушала. Кое по-напред да я уча за броени дни?...

Не искаше да слуша повече. Предпочиташе да не знае какво си говорят. Хвана с две ръце мотиката и я повлече към другия край на двора.

Не носеше часовник и не знаеше колко време бе копала. Усети, че кръстът започва да я боли. Кожата на дланите й се разрани. Опита се да скрие ръцете си, като влизаше в къщата. Но строгото око на Кети я фиксира точно там.

- Я извади ръцете си и ела тук!

Анна закова на място и бръкна още по-дълбоко в джобовете си. Кети дойде и хвана китката й. Обърна я и извика:

- Елате да видите доказателството, господине. Знаех си, че за първи път хваща мотика. Друг път, като ви казвам нещо, да ми вярвате! – И вдигна високо дланите на Анна към Андонис. Той изви глава. Като че ли за миг му стана неудобно.

- Не я жалете! В Гърция е, за да работи – отсече Кети.

Господинът се обърна, без да каже дума.

- Ние обядвахме. Тази бамя е за теб. Яж бързо, защото след половин час тръгваме за болницата. Господинът е на хемодиализа.

Шофьорът на таксито не попита къде да кара. Бяха стари клиенти. Закова пред болница “Елпида” и им пожела да ги вземе оттам живи и здрави.

Анна запомни завинаги картината, която видя при влизане: две редици мъченици с безцветни лица, омотани с жички и тръби, приковани за апаратите до леглата им. Бяха жертви на болестта. Помисли, че Исус дойде, за да освободи угнетяваните.

- Милите хора! – с искрено съчувствие каза тя. – Навярно процедурите са болезнени и депресиращи.

- Милите ли? – удиви се Кети. – Хак им е, плащат за греховете си. Моята любов, момиче, е различна. Да разобличавам и наказвам искам. Та дано се осъзнаят и поправят, та да олекне теглото им.

Четири часа Андонис остана за прочистване на кръвта. Вкъщи легна веднага, изтощен и уморен. Кръвното му бе паднало, на моменти се унасяше и Анна го наглеждаше често.

- Не си го слагай на сърце толкова. Свикнал е. Пет години живее така – каза Кети, седна пред телевизора и пусна рок.

- И той е човек, Кети – опита се да каже Ана. Но Кети рязко скочи от стола:

- Запомни! За теб съм Катерина! – врътна обратно копчето на телевизора и отиде в стаята си.

Кети замина за България след седмица.

Дните лудо се въртяха един след друг. Ставаше рано, за да сготви и почисти къщата, после работеше в двора. Следобед ходеха на хемодиализа. Болните идваха с придружители, които ги чакаха в салона. Знаеха се от години. Гледаха телевизия, пиеха кафе, разговаряха. Постепенно Анна ги опозна. Бяха мили и изстрадали гъркини, дълбоко тъгуващи за близките си.

Един ден при Анна се приближи млада жена.

- Свикваш ли вече? – попита. – Толкова се радваме за теб. Когато разбрахме, че Кети си тръгва, тук беше празник. Истинско парти! Като че ли е събрала цялата космическа омраза в себе си.

Лавиния беше интелигентен и точен човек, румънка по националност, инженер по професия. Баща ѝ беше професор, а майка ѝ – учителка.

Живееше омъжена в Гърция от четири години. Бе успяла да научи толкова перфектно гръцки, че говореше почти без акцент. Беше автор на две самостоятелни изложби в Атина. Тази жена бе истинска енциклопедия и Анна се наслаждаваше на общуването с нея.

Започна да я очаква всеки път. Двете с радост разговаряха за книгите, които четяха, за картините, които рисуваше Лавиния, за животните, които толкова обичаха. Така се сприятелиха – неусетно и естествено. Това приятелство стана единственият слънчев лъч в мрачното ежедневиe на Анна и тя благодареше на Бога за него от сърце.

Една сутрин се опита да стане и не можа. Всеки мускул в тялото ѝ болеше. Сякаш през нощта някой беше посипал жар в ставите ѝ. Направи втори опит. Ръцете ѝ не се подчиняваха, краката отказваха да изпълнят командата за ставане. Досети се, че е с температура. Навярно се беше простудила, докато е работела в двора. Болна в чужда страна, в чужд дом! Отхвърли бързо злия враг на самосъжалението, по-страшно и от болестта. Събра всичката си воля и седна в леглото. С треперещи ръце уви топъл шал около врата си и грабна една бяла мъхеста блуза. Влезе в студените си дънки и отиде да приготви закуската.

Андонис, който друг път не ѝ обръщаше внимание, се втренчи в нея:

- Има една стара песен, която като че ли е писана за теб, Анна – каза той. – “Бяла от студа, нежна от тъга”... Така се пее, така изглеждаш в момента. Тъжна ли си или болна, не ме интересува, но на мен не ми трябва нито едното, нито другото. Ще ти кажа направо. Не си за тази работа! Всеки друг на мое място би те изгонил.

- Правя всичко, каквото мога – тихо отговори Анна.

- Виждам. Наистина е така. Това е единствената причина, поради която те държа още. Чуй, Анна, в тази къща петдесет години има слугини. Познавам ги още като ги видя. Стараеш се, но не се получава. Да имах малки деца, да ти ги дам, да ги учиш на езици, на добри обноски. Но да тупаш килими, не знаеш. Гледам те вчера – нямаш сила и единият край да повдигнеш. Плевелите в двора също не изкореняваш, както трябва.

Да не говорим, че не ги познаваш. Оскубала си ягодите. Друга беше Кети – яка, селска жена с мускули. Една такава пълничка, пухкавичка! Твоите ръце са като солети.

- Аз ще напълнея, господине. Пия витамини.

- И чудодейно биле да пиеш, вътре в теб го нямаш това, което аз искам! – категорично каза Андонис и Анна замълча.

След това откровение я чакаше работа. Увери се, че няма невъзможни неща. Трябваше само да се концентрира върху това, което прави, а не върху болката в тялото си. Денят едва започваше. Помоли Бога за двойна доза сила.

Вечерта звънна телефонът. Обаждаше се приятелката ѝ от България. Беше забравила, че има рожден ден. Но Дина никога не го забравяше. Двайсетгодишна дружба я свързваше с тази жена. Двайсет години Анна делеше с нея болките и радостите си. Дина винаги имаше време за нея. И винаги знаеше какво да каже. Дина бе един скъп подарък в живота ѝ. Беше образец за скромност и благост. И сега тя занарежда с благия си глас:

- Господ да те осияе с лицето Си и да ти покаже милост. Да ти даде според желанието на сърцето ти.

После попита има ли нови неща.

- Малко съм изстинала – изкуши се да сподели Анна. – Мине ли ми, си идвам в България. Стига толкова!

Съжали веднага, че каза това. Знаеше добре, че няма да го направи. Беше само уморена. Малко я тресеше от високата температура. Не беше сядала цял ден, защото не бе сигурна ще може ли да стане и продължи след това.

В шест сутринта на следващия ден Анна се пъкна под душа и изля един бойлер гореща вода върху главата си. Не искаше да анализира състоянието си и ситуацията вкъщи. Повери ги в ръцете на Бога и зачака работодателя си за закуска.

Той дойде по-различен. Изглеждаше разтревожен и уплашен. Седна, пое чашата с мляко и попита Анна как е. Изненада се повече, отколкото, ако ѝ се беше скарал. Почти година не беше я питал това. Анна погледна с очакване стария мъж. Очевидно бе, че се готвеше да ѝ каже нещо. Стисна ръцете си под масата в юмруци, готова да чуе нещо неприятно. Така се мобилизираше при изненада. Господинът се чудеше как да започне.

- Добре ли си, Анна? – попита втори път. – Защо не отговаряш? Сънувах странен сън тази нощ. И ти беше в него. Не мога да го опиша точно. Беше необикновен. Стоях пред някого, когото не виждах. Само усещах присъствието му – тържествено и властно. От посоката, в която знаех, че се намира, дойде един глас, подобен на вода, която пада отвисоко. Каза ми, че ако изгоня момичето, което е в къщата ми, ще ми се случи нещо много лошо. Нещо, от което много ще ме заболи. Ще ме ужили право в сърцето! – така ми каза. Какво беше това, не зная. Ама аз, като ти говорих вчера, не съм имал сериозно намерение да те гоня. Да бъда откровен – минавало ми е през ума. Не че се извинявам сега..., но как да ти кажа... Вече няма и да помисля за това. Страх ме е да не се случи нещо с децата ми. Няма да го преживея. Ех, Анна, нито с теб, нито без теб.

Старецът беше стреснат от съня, а Анна – поразена от чутото. Благословенията на приятелката ѝ снощи я стигнаха бързо като светкавица. Бог наистина я осия с лицето си и ѝ показа милост. И както винаги – навреме!

Хемодиализата на следващия ден беше тежка. Пет часа Андонис стоя на апарата. Анна ходеше да го вижда на всеки половин час. Носеше вода, оправяше възглавницата му. Някои от болните я викаха и тя се спираше.

- Забранявам ти да разговаряш с друг освен мен! – нареди старецът – Аз ти плащам, аз ще разговарям с теб!

Лавиния бе наблизо и го чу.

- И аз ще ти плащам, за да разговарям с теб. Двойно ще ти плащам, за да говориш и с мъжа ми.

Смяха се до сълзи в чакалнята.

Вкъщи на стария човек му стана лошо. Припадна в ръцете ѝ. Повдигна го, доколкото можа, и го повлече към леглото. Сложи малко сол в чаша вода за вдигане на кръвното и сипа капка в устата му. После пак. Сети се, че в уплахата забрави най-важното – да се помоли за него. Докосна с ръка Андонис.

Когато отвори очи, той имаше вид на човек, който се връща от дълъг път. Погледът му бе мътен, лицето – мъртвешки жълто.

- Какво стана? За малко да умра! – и с истинска мъка добави. – Без да съм видял отново Кети.

Поиска телефона. Анна излезе от стаята, за да не пречи на разговора. Правеше така всеки път, когато ѝ се обаждаше. Звънеше ѝ често. След това сияеше.

- Казваме ти всички, че е влюбен. Отчайващо влюбен! – твърдеше Лавиния.

- На деветдесет години?!

- Време е да пораснеш, Анна.

За Коледа се наложи да работи. Процедурата за прочистване на кръвта бе неотменима. В противен случай мъжът можеше да умре от токсините. Дойде с децата си и ѝ каза, че няма да почива за празника. Разбира се, че щеше да е с него. Човешкият живот бе над всичко.

Празникът отмина. Отмина и седмицата след него. Една вечер Анна каза:

- Извинете, че ви напомням, господине, навярно сте забравили. Няма ли да ми платите деня, в който работих на Коледа?

- Какво каза? Или грешно съм чул. Искаш да ти платя празника?

- Разбира се. Това е естествено – спокойно отговори Анна. – Работих с цяло сърце.

- Не си работила въобще със сърце, щом искаш заплата. Не те ли е срам да говориш за това? Живееш тук. Ти все повече ме разочароваш, Анна.

- Нормално е да ми платите. Така е правилно. Така е в целия цивилизован свят. А празниците се заплащат двойно. Обратното е експлоатация.

- Виж ти какви думички знаела дамата! – посиня старецът. – Експлоатация значи! Добре, щом смяташ, че те експлоатират – вълн! Няма да плача за теб! – и посочи вратата.

Хвана се за първата работа, която чу в неделя. Нищо не я задържаше в този дом. Андонис отказваше да плаща и социалните ѝ осигуровки, което според закона бе задължително.

На срещата за новата работа се разбраха, че почва веднага. Вкъщи прибра багажа си, отиде при Андонис и каза, че напуска. Вестникът падна от ръцете му, изгледът на лицето му се измени и безмълвен тупна на пода. Без да се бави, извика децата си. Андонис дойде на себе си, видя семейството си и се оплака, че Анна го оставя.

- Това е жестоко. Ще убиеш баща ни! Нямах ли милост?

- Сам пожела. Идеята излезе от него. Но, радвам се, че стана така. Господинът има право, не съм за тази работа. Вчера, например, не можах да отскубна един плевел. Той дойде и ме блъсна така, че паднах. Искам да си тръгна.

- Къде ще ходиш по това време? Знаеш ли колко трудно се намира работа в Гърция сега? Пълно е с чужденци. Повече от нас са станали.

Опитвах се да я уплашат и разколебят.

- Уредих този въпрос, имам работа. Довиждане.

- Чакай малко, Анна, спри се! – застанаха на вратата децата. – Мислим, че проблемът с двора не е неразрешим. Ще вземем работник, както правихме при Кети. Татко тъкмо свикна с теб. А и нещата не са толкова трагични.

- Досега не си казвала, че ти тежи – обади се от леглото старецът. – Разбира се, че ще извикаме работник, идваш редовно. Но ти нали си по-младичка от Кети, тичаш сама. Хайде сега, не ставай дребнава. Да се хванеш за някаква думичка, та чак работата си да сменяш.

- Всъщност защо говорим прави? – неочаквано с меден глас попита дъщерята. – Седни, Анна, седни мила, идваш от път. Сигурно си премръзнала. Сега ще ти сваря едно хубаво горещо кафе с шоколад. Отпусни се, скъпа. Защо си свила така ръцете си в юмруци?

- Колкото до Коледата, ще се разберем. Хора сме – с широка усмивка добави синът. – Татко спомена за разговора ви. Предлагам ти един ден компенсация. Взemi тези пари и отиди някъде да се почерпиш. И ти си човек.

Той ѝ подаде банкнота от десет хиляди драхми. Не взе парите. Но се съгласи да помисли. Набра телефона на хората, които я чакаха, и каза, че за неопределено време отлага идването.

Анна остана при Андонис. Всичко коренно се промени. Работодателят и децата му станаха необикновено любезни. Работата ѝ чувствително намаля, а дворът отпадна като ангажимент. Живееха сравнително спокойно.

Всяка сутрин, със ставането си, Анна взимаше една малка книжка и започваше деня с библейския израз за него. Наричаше се “С Божието слово всеки ден”. Вярваше с цялото си същество, че написаното се отнася за нея. Не можеше да е друго, щом Бог ѝ беше изпратил тази книга. Приемаше я като лично послание.

Една вечер, в началото, когато ѝ беше много тежко, Анна извика:

- Ти виждаш, Господи, като трупче съм. Нямам сила дори да моля за сила.

Веднага заспа. Бе като изтощена батерия. На сутринта погледна писаното за деня: “...няма да наложа на вас друг товар, но дръжте онова, което имате, докле дойда”. Отпусна се като след инжекция с бром. Тези думи я заредиха с оптимизъм. Пазеше ги като скъпоценна интимност. Беше сигурна, че нейният любящ Бог бе чакал търпеливо тя да се събуди сутринта, за да я утеши и окуражи. Някъде дълбоко в нея зачна мисълта, че този дом е последното стъпало по стълбата на болката. Знаеше, Бог не лъжеше.

И тази сутрин Анна зачете както обикновено: “Прави, каквото случаят позволява; защото Бог е с тебе.”

За какво точно ставаше дума? Замисли се. В този момент чу пантофените стъпки на работодателя си и скочи. Беше станал много рано. О, бе успял да се обръсне! И ризата си беше сменил. Очите му бяха пълни със светлина.

- Позволете ми да отбележа, че днес изглеждате много добре, господине. Някак по-млад. Излъчвате енергия и радост.

- Пролет идва, Анна! И камък да си, ще живнеш. Какъв сезон, а!

- Наистина е така – съгласи се тя и разговорът приключи.

Цял ден старият човек не седна. Припряно обикаляше градината, носещ радостта на утрото.

- Добре му действа пролетта! – отбеляза още веднъж Анна.

Вечерта се звънна на вратата. Изтича да отвори. Таванът да се беше срутил върху главата ѝ, нямаше да се изненада така. Онемя от изумление! Срещу нея стоеше Кети.

Какво толкова се бавите, та не отваряте? – каза тя вместо поздрав.

Знаете, че идвам отдалече.

Все още не можеше да проговори. Наистина най-малко очакваше да види нея. Опита се да събере мислите си.

- Не знаех, че ще дойдеш.

- Ти – може, но той знае! – Кети посочи Андонис, който ситнеше след Анна.

Погледна го. Като че ли беше концентрирал в себе си щастието на цялата вселена. Спомни си честите им разговори по телефона, внезапното търпение в отношението му към нея, странната любезност на децата му, гладко избръснатото му лице рано сутринта. Знаели са, че ще дойде! Искали са да я задържат само временно. Да, всички освен нея са знаели, че Кети се връща. Изминалите месеци бяха един блестящ спектакъл!

Кети прегърна Андонис и му подаде малко пакетче.

- Подарък от България. Избирала съм го специално за вас!

Старецът се разтопи. Попита как е.

- На, принуждават ни да се връщаме там, където не искаме да ходим повече. Черна мъка е в България! Осемдесет лева парно тази зима при сто и двайсет лева заплата! А храна, дрехи, ток? Да не говорим за дребните разходи. И нали съм в компютъра на границата от незаконния престой преди, дойдох през планината. Цял ден съм ходила. Пребита съм като куче. Да оставим, че ако не си късметлия, може и да те гръмнат. Тук съм, както ме гледате – без дрехи, без документи, без пари.

Сърцето на Анна се сви при тази изповед. Стана ѝ болно за България и Кети. Може би недоимъкът я правеше мрачна и изнервена, както бе при много други хора. Молеше се Бог да ги спаси. Само Той имаше силата да го направи.

Пригответи топъл чай за Кети, сложи ѝ вечеря и мълчаливо излезе. Беше убедена, че няма да забележат отсъствието ѝ. С нея или без нея бе все едно.

Затвори вратата на стаята си и се плесна по челото. Как не се сети веднага! Бог ѝ бе говорил сутринта. Беше я предупредил. Обеща ѝ да е с нея.

- Господи, дай ми мъдрост как да постъпя.

С тези думи Анна се повери на Бога. Бе емоционална личност. Но доверието ѝ в Бога сега изгони вълнението и страха. Отпусна се в сигурността, която чувстваше. Приютена и стоплена в нея, заспа като дете.

Чудесна тройка бяха следващия ден. Анна тичаше да търси витамини и пуловер за Кети, пригответи гореща вода с морска сол за вкочанените ѝ крака, готви, после тримата обядваха.

- Малко ти е пресолена салатата, ама хайде. За един, два дни няма да издиряваме – вмъкна в разговора Кети.

Какъв беше изворът на това послание? Нетактичност? Лошо възпитание? Намек, че трябва да отстъпи работата? Или съвкупност от всички тях?

Кети и Андонис останаха да пият кафе. После Кети се оттегли за почивка, а възрастният мъж си наля чаша коняк. Анна отиде при него и седна.

- Ще ви помоля за няколко минути откровен разговор, господине. Зная, че държите на Кети. Няма проблем, ако трябва да си тръгна.

- Как да ти кажа, бе Анна. Не мога да я оставя на улицата. Уморена жена е. Ти още си млада, където и да почукаш, ще ти отворят. От мен запомни – каквото и да правиш, ще успяваш. Имам опит с хората и ги познавам. Най-голямата туристическа компания в Гърция преди четиридесет години беше моя. Горката Кети! Тя какво ще прави? Виждаш колко е измъчена. Но понеже лошо от теб не съм видял, имам едно предложение – дипломатично допълни Андонис. – Ти ще си за къщата, а Кети – за двора.

- Ще плащате на двама човека?

- Остави тази грижа на мен. Какво са още сто и трийсет хиляди драхми?

- Две жени в една къща са много. Така мисля. До два дни тръгвам.

Отиде да си вземе довиждане с една съседка. Преди година намери на улицата паспорта на сина ѝ. Видя, че живеят наблизко, и го занесе вкъщи.

Оттогава се виждаха понякога. Анна откри в нея един разкошен човек. Ирени бе възпитана и чувствителна, нежна и отзивчива, отворена за всичко ново и добро. Разбра, че в тази страна има и добри хора. Ирени сърдечно посрещна Анна.

- Сядай. Сега ще сложа кафето.

- Нямаме време. Трябва да приготвя багажа си. Дойдох само да ти кажа довиждане.

- На почивка ли отивате с Андонис?

- Напускам този дом, Ирени. Тръгвам си.

- Чакай малко. Нищо не разбирам. Защо така изведнъж?

- Кети се върна. Няма друг път.

- Света Богородичке! Да изгонят момичето! След година и половина работа. Така, без причина! – Ирени се прекръсти.

Анна замълча. Да каже ли защо?

- Не е без причина. При това каква! Жена си и знам, че ще разбереш. Има ли повълнуваща и важна причина от любовта, Ирени? От истинската и дълбока, преобръщаща като буря любов. Изкореняваща и зачеваща! Убиваща и възкресяваща! Не повърхностната и зелена влюбеност на младите, отминаваща бързо като пролетен дъжд. Но последната отчайваща любов на един отиващ си живот, в която се вкопчваш с нокти като за спасителната сламка.

- Момент, искаш да кажеш, че Кети и Андонис?... - и Ирени пак се прекръсти.

- Не ги упреквай. Млади или стари, всички сме хора. Всеки има право на щастие, независимо от възрастта.

- Замай ме с поетичните си подробности, Анна. А ти къде ще отидеш?

- След три години работа в Гърция мога да си позволя малко почивка в някой добър хотел.

- А работа? Къде ще търсиш преди Великден? Ах, как искам да ти помогна, както ти някога на мен. Но децата на всички приятели пораснаха. А родителите ни, слава Богу, са още живи и здрави. Само една позната имам, чиято майка е с момиче вкъщи, но го има половин година. Абе, я чакай да ѝ врътна един телефон! Да не съжалявам после – знае ли човек бъдещето си?

Ирени отиде в другата стая, където беше телефонът. Върна се оживена.

- Истинска късметлийка си, приятелко! Момичето си тръгва тези дни, няма кой да гледа децата ѝ в Украйна. Ето ти телефона на старата дама. От днес спират да търсят човек и те чакат. Каква невероятна случайност! Какво съвпадение на времето. Света Богородичке, благодаря ти! – развълнувано шепнесе младата гъркиня, раздвижена от добротата си.

- Бог е, Който ме благославя, Ирени – щастливо каза Анна. – Не съм късметлийка, а благословена! И чувствам, че този път ще е завинаги!

Глава 6

Повече, отколкото виждат очите

Имаше усещането, че пустинята, през която преминаваше, свършва. Или че бе намерила път в нея. Пътят в пустинята на Анна водеше до много води. Трябваше само да дочака Божието време, за да тръгне по него. Стъпила веднъж на този път като на вълшебен килимче, върху Анна заваля проливният дъжд на Божията благодат. Небето като че ли се отвори над нея и изсипваше кошове благословения. Стоеше изумена и притихнала, както преди във вилицата на скръбта. И тогава, и сега не вярваше, че всичко това наистина се случва. Беше като сън. Ходеше по пътя на живота си тихо, покорна на една могъща воля, неспособна да ѝ се противи. Като че ли следваше мощен светлинен вихър, който я притегляше и водеше. Тя бе само малко пухкаво перце, носещо се по течението на потока.

Не направи нищо специално и когато трябваше да напусне дома на Андонис. Просто чакаше Бога. Той не закъсня. Задвижи с луда бързина събитията, сякаш някой обърна кормилото на сивите ѝ делници към нов курс и я потопи в сияйна пъстрота.

Оцвети я още в момента, в който пристъпи прага на новата работодателка. Казваше се Анастасия Теохари. Дори името ѝ носеше надежда. Надежда за едно ново начало. “За възкресение на нещо, което бе близо до умиране!” – помисли Анна и каза на глас:

- Красиво име имате, госпожо. Напомня пролет. Харесва ми да го слушам. Вече имам две приятелки с това име в Атина.

- И аз една, три! – възкликна Анастасия и се засмя. После каза:

- Да знаете отначало – на мене слугиня не ми трябва. Трябва ми човек, с който да ми е приятно да разговарям, на когото да вярвам.

- Колкото до приказката, ще я докараме някак – пошегува се Анна и отново се смяха.

Животът със старата дама бе едно вълшебство. Един безкраен празник! Като романа на Хемингуей – мина ѝ през ум, докато се радваше на спокойствието и тишината в дома.

Попадна в качествено нов свят, изпълнен с ценностите, които дълбоко уважаваше – човечност, прямота, естественост, стремеж към непреходното. Анастасия бе истинско съкровище. Беше блага и милостива, поела мъдростта на осемдесетте години, които бе изживяла. Почиташе Бог, с цяло сърце и се боеше от Него. Не слагаше залък хляб в устата си, преди да е благодарила за деня сутринта. Веднъж, без да иска, Анна чу, че госпожата се молеше за нея.

Старата дама бе имала сурово детство. Познаваше от малка тежкия физически труд. Бе родена в едно малко селце в планината, на пет часа от Атина. Живеели в оскъдност. С четири деца майка ѝ остава вдовица. Тогава решава да даде дванадесетгодишната си дъщеря за слугиня в богатия дом на сестра си. Да бъде нахранена, на топло, под нежна закрила. Само Анастасия знаела какво изживяла там. Нищо не казвала на майка си, за да не я натъжава. Сещала се да я жали. Кътала в детското си сърце мъката и разочарованието, които срещала за първи път.

Рано сутрин леля ѝ отмятала одеялото и грубо я избутвала от леглото. Малкото момиченце ставало, сресвало с пръсти дългите си коси и започвало да чисти.

- Метях, миех, тупах по цял ден – разказваше Анастасия. – Леля ми идваше да провери докъде съм стигнала, да не би да съм се заиграла с някоя кукла на децата ѝ. Наистина веднъж взех една. Бяха я забравили в стаята за гости. Видях я, като бършех праха. Прегърнах куклата и целунах очичките ѝ. В този миг влезе леля и ме видя. Хвана ме за косата и ме повлече.

- Майка ти те даде да работиш, не да си играеш на кукли. Трябва да заслужиш прехраната си.

Повече не пипнала куклите.

Лудо обичала вуйчо си, искрено и предано като дете. Понякога той идвал при нея, вземал я в силните си ръце и скрито ѝ давал бонбони. Веднъж ѝ донесъл един гребен.

- Имаш хубави коси. Да ги прибиращ в плитка. Крий го от леля ти само, да не разбере, че е от мен. Когато оставала сама, Анастасия изваждала гребена и му се радвала.

- Оттогава обичам косата ми да е сресана добре – казваше тя на Анна и оправяше падналите кичури.

Друг път взимала изхвърлените вестници и изрязвала парченца, наслагвала ги едно върху друго и си представяла, че шие дрехи на куклите. Харесвало ѝ да прави така. Затова след седем години, когато напуснала дома на леля си, станала шивачка в един пансион за сираци. Била на деветнайсет години, стройна, с тъмносини очи. Зениците ѝ били по-големи от обичайно. Това ѝ придавало необикновен чар. Когато съпругът ѝ я видял за първи път, на сутринта се събудил влюбен. Анастасия имала нужда от обич и нежност. През дългите зими с леля ѝ сърцето ѝ било премръзнало. След шест месеца се омъжила за Петрос, а на другия ден започнала войната на 1940-та година. Съпругът ѝ заминал войник и Анастасия останала сама с детето, което носела в себе си.

- Бяха гладни времена – разказваше тя, – грозни от мизерия и болка. Ядохме фасул по три пъти на ден и благодаряхме, защото някои нямаха и него. Хората падаха мъртви от продължителния глад. Веднъж видях нещо, което няма да забравя.

Връщаш се от работа. На улицата бе спряла немска камионетка с каси хляб. Детето, което вървеше пред мен, пусна ръката на баща си и се спусна към хляба. Застреляха го, преди да го е стигнал. Бащата се хвърли напред с разперени ръце.

- Оставете го. Не е яло от...

Застреляха и него. Видях как пада върху малкото телце на сина си.

Не зная как оцеляхме. След войната мъжът ми се върна, малко по-късно се роди второто ни дете. Радвахме се на сина, забравили лошото. Така е в живота. Иначе не може да се живее.

Следващите десет години бяха тежки. Много гърци емигрираха в Австралия, корабите тръгнаха пълни от Пирея. Постепенно започна да олеква и сега, благодаря на Бога, живеем добре.

Такава беше Анастасия! Приказлива, сърдечна, открита. А Анна умееше да слуша и съпреживява. С времето между тях грейна звездата на едно неподправено приятелство. Анна обичаше старата дама от все сърце. Анастасия се привърза към Анна и за нищо на света не би я заменила.

Дойде лятото и двете отидоха на море. Къщата им беше на самия морски бряг. Романтиката на филмите стана действителност. Истинска приказка бе престоят там. Нищо по-прекрасно не беше ѝ се случвало през последните години.

Сутрин старата дама спеше до късно. Без да бърза, Анна приготвяше едно ароматно кафе. То беше истински ритуал. Не искаше да започва деня с нерви и пие кафето си на бегот. Искеше да му се наслаждава. Взимаше горещото кафе, сядаше на плетения стол на верандата, отпиваше глътка и потапяше очи в морето. Каква красота! Усещаше пълно съзвучие на тишината в нея и гладкостта на вълните. Беше в хармония с природата край себе си, не в дисонанс, както много пъти досега. Времето на жалеене се бе изтърколило, заместено от време на ликуване и радост. Мъката се беше отекла

като застояла мътна вода. Чувстваше как плува в Божията милост, която я обгръща топло и ласкаво като слънце.

- Господи, златно слънчице, благодаря Ти! – шепнеше Анна. – Благодаря Ти, че не ми даде повече, отколкото можех да понеса. Колко е хубаво сега!

Анна грабна банския и затича към морето. Хвърли чантата под един чадър и скочи във водата. Тя бе приятно топла, плъзгаше се нежно по тялото ѝ като коприна. Държеше я здраво като прегръдка.

- Каква поезия, Господи! Какъв мир! – и Анна поглеждаше корабите в морската далечина. Гмурваше се блажено във водата и дълго не излизаше.

После четеше на пясъка или лежеше със затворени очи, радвайки се на мига. Открехваше мигли, пропускаше няколко слънчеви лъчи и пак ги затваряше. Беше ѝ приятно да си играе така. По този начин се уверяваше, че щастието и красотата на деня не бяха илюзия или плод на измъченото ѝ въображение, а реалност. Животът ѝ сега бе Божи дар.

Погледна часовника на ръката на човека до нея. Така и не свикна да носи часовник. Беше станало един. Анна тръгна към къщи. Старата дама бе сготвила и я чакаше за обед. Масата бе изящно подредена, Анастасия обичаше да изпипва подробностите. Сложи храната в две лебедово бели чинии, отвори бутилка студена Кока-Кола и седнаха.

Така живееха на морето. Прибраха се в Атина в края на лятото.

Госпожата обичаше спокойния живот.

- Трийсет години съм скачала в пет. Сега няма къде да бързам – обявяваше и спеше до десет.

Анна ставаше рано и пускаше студените иглички на душа да боцкат сънената ѝ глава. Взимаше някакъв плод и четеше до събуждането на Анастасия. Пиеха заедно чай, после Анна отиваше на покупки, а госпожата започваше да готви.

Веднъж отидоха на разходка до един малък хълм с параклис. Казваше се Ликавитос. Беше прелестно място, наситено с екзотика. От височината на това възвишение величествената петмилионна Атина изглеждаше дребна като детска играчка. Гледаха с бинокъл Акропола, античните театри, старинните улици на Монастираки, а вятърът шумеше в косите им. Анна попи тази прелест, съхрани я дълбоко в себе си.

Понякога ходеха на пица в ресторанта до тях. Анастасия бе стара клиентка, двайсет и пет години бе посещавала със съпруга си това място, посрещаша я с истински почести. Пицата за нея се приготвяше специално, обилно поръсена с четири вида кашкавал. Поднасяха ѝ я вряла и ароматна, с клонче от маслина, като за скъп гост. Всички обичаха Анастасия. Невъзможно беше да не я обикне човек. Такава, каквато бе създадена, тя бе истинска находка за Анна.

Една вечер Анна се подхлъзна и удари гърдите си в ръба на ваната. Усети как две силни ръце омекотиха удара и я изправиха на крака. Невидима сила ѝ помогна да запази равновесие и спря полета ѝ към теракота. Тази сила бе по-велика от закона за гравитацията. Бяха ѝ познати нежността и грижата ѝ. Бог, който предвиждаше всичко, бе с нея и сега. Денем и нощем, в трудности и беда, Той бдеше и опазваше живота ѝ. Даваше ѝ желание да продължава напред.

Беше щастлива. Беше забравила болката и тъгата. Усещане за безкраен мир я изпълваше. Усещане за сигурност. Анна знаеше добре корена на тази сигурност. Той бе във всемогъщия Бог. Сега Анна бе в благословенията. Бога, Когото следваше, беше направил път в пустинята за нея, както говори на сърцето ѝ преди години, даряваше ѝ бисерен наниз от радостни дни. Тази радост бе нова и различна, искряща като бенгалски огън, извираща като фонтан. Все по-пъстро ставаше ежедневието ѝ от

клокочещото веселие. Все по-хубаво ѝ ставаше да живее. Бликащата у Анна радост се изля като слънчева вода:

Щастие

Простени грешници, кръжиме като пеперуди
в многоцветието на пъстри добрини.
Всяко утро нова радост къдри
в дипли непознати и добри.
Заспиваме усмихнати, усмихнато се раждаме
отново всяка сутрин за новия живот.
Какво ли, Боже мили, днес си ни приготвил?
Откъсваме новия ден като плод.
Ден като плод сочен, щедро поднесен,
по детски поемаме с доверчиви ръце.
Има ли срещи с Твореца чудесен,
има и хора с щастливо сърце.

Така минаваха дните. Анна нямаше какво повече да желае, освен свобода. Беше жадна за нея. Копнееше да се зарее сред множеството на улицата без треската за неотложно връщане. Мечтаеше да е навън под синьото небе и студеният вятър да я реже.

Щастието ѝ стана пълно. Анастасия даде на Анна свобода като на птица. Даде дори съгласието си Анна да започне библейско училище. Още един блян се превърна в действителност. Пред смаяните ѝ очи мечтите ѝ се сбъдваха като в красива приказка.

За Анна библейското училище стана нейният магнит в Атина. Привличаше я заряда на това място. Всеки понеделник влизаше в класната стая, която със започването на урока се наелектризираше от невидимо присъствие.

Времето в библейското училище бе едно от най-хубавите в живота на Анна. Още на първото занимание потъна в същността на урока. Говореха за човешката личност и страха в нея. Преподавателят Матю каза:

- Страхът не е реалност. Той е чувството, че ще загубиш нещо – после добави. – Да се страхуваш, значи да не вярваш на Бога.

В онзи момент Анна имаше нужда да чуе точно това. С нетърпение започна да очаква началото на всяка седмица, когато отиваше в библейското училище. Там започна да разбира Бога по-добре, да Го чувства по-близо до себе си. Матю говореше за Бог ясно, разбираемо, естествено. Той разглеждаше въпроси, които дълбоко я вълнуваха. Матю не даваше лесни, сдъвкани отговори. Не бягаше от трудните ситуации. Всеки урок беше различен от останалите, както по форма, така и по съдържание. Беше ѝ интересно да го слуша. Матю разглеждаше темите за огорчението и вината, за депресията, за страданието и смъртта. Той говореше за смелостта на Естир, за всеотдайността на Рут, за дълготърпението на Йов, за християните в Коринт по времето на апостол Павел. Анна следеше внимателно мисълта на преподавателя. Той посочваше варианти на библейски решения на проблемите, изясняваше правилната християнска позиция към тях. Често призоваваше класа към дискусия и заедно стигаха до верния отговор. В библейското училище Анна зададе някои от въпросите си, които я изгаряха години. Матю намираще време за всеки свой ученик. Но най-завладяващото у него бе начинът, по който отговаряше на въпросите им – искрено, търпеливо, с усет на психолог, с много топлота и разбиране.

Един ден Анна разбра – тези уроци ѝ бяха нужни.

Седна на ръба на стола, както винаги правеше, наведе се леко напред и се приготви да слуша. Съобщаваха темата, когато усети топлото присъствие. Последният урок беше за страданието и злото в света. Въпросът на живота й! Колко много очакваше този урок! Анна слушаше теологичната постановка. От едната страна се поставяше добротата и мощта на Бога. От другата – страданието. Помежду им бе въпросът защо. Факт бе, че в този свят имаше много мъка. Преподавателят говореше доверително от дълбините на душата си:

- Ние, хората, сме като паднали от кораб в дълбок океан – океана на страданието и греха. Но блесва светлина. Исус гледа към нас. Исус ни търси в тъмнината на океана. Когато вече нямаме сили, Той ни изважда. За да показва благодатта Си чрез нас, Исус ни поставя в лодката Си като счупен съд. Знае, че този съд е пръстен. Исус знае, че е невъзможно да сме винаги силни. Единственото, което можем да направим, е да Го обичаме. Него и хората, които срещаме. Исус докосва болката у нас. И тя се стапя, грейва като звезда.

Благодаря ти, Боже, че ни взе от дълбочината на океана и ни постави в лодката Си – завърши Матю.

Исусе, за болките на хората те моля.

Много мъката е по света.

От черна като гроба мъка, превърни я
в мъка светла, преродила се в звезда.

Това беше последната молитва на Матю след един затрогващ библейски урок, пълен с поезия.

Анна излезе на пръсти от класната стая.

- Свърши се. Кога минаха годините в библейското училище? И кой можеше да се ангажира с отговора за причината на човешкото страдание?!

- Защо плачеш? – попита я приятелката й.

- Плача ли? – учуди се Анна. Не знаеше, че в очите й има сълзи. После интимно попита:

- Соня, замисляла ли си се защо понякога толкова много боли?

Соня я тупна свойски по рамото, като да я събуди.

- Хайде и ти. Много се задълбочаваш. Аз като не мога да си отговоря на някой въпрос, приемам, че така трябва да бъде и преставам да се тормозя.

- Ти си щастлив човек, Соня! – каза Анна, замислено гледайки през нея. – Лека нощ.

От прозореца на третия етаж чу името си:

- Анна, би ли ме изчакала за момент?

Беше Матю. Нещо трепна у нея. Бог не беше я забравил. Беше чул сърдечния й стон.

Матю дойде и попита:

- Помогна ли ти днешният урок?

- Вие сте ми помагали много пъти. Но не разбирам, защо толкова често сме в долината на мрачната сянка, угнетявани отвсякъде?

- Слушай, Анна – каза Матю, – има въпроси, на които нямаме отговор сега.

Продължи вгълбено, като че ли говореше на себе си:

– Понякога животът е мъчен за разбиране. Понякога е лесно да се разочароваме, търсейки причината за огромния проблем на страданието. Едва ли човек от плът и кръв ще стигне до завършен и изчерпателен отговор на този въпрос. Защото причините за болката са много и комплексни. Остава да вярваме в мощния и любящ Бог, Който използва дори и злото за добро. Защото гледа сегашните трудности в мащаба на вечността. Трябва да се научим да се доверяваме на този Бог, дори когато животът ни видимо се руши. Да вярваме, че Бог не е зъл и малтретиращ, ако позволява животът ни да бъде разглобен на безсмислени и необясними малки частици. Трябва да се опитаме да погледнем в перспективата на времето, защото земният живот не е свършекът. А Бог е над времето и над вечността.

Матю замълча за миг, след което добави:

- Аз вярвам в милостта и справедливостта на Бога, Който знае цялата истина. Това дава мир в душата ми – отчасти. Останалото го търся като теб. Ние с теб търсим едни и същи отговори.

Мястото за обяснение оставаше празно. Но топлото човешко отношение на Матю, неговата искреност донесоха спокойствие у Анна.

- Благодаря, Матю. Сега се чувствам по-добре.

На път за вкъщи тихо каза в тъмнината:

- Господи, благодаря Ти, че не ме забрави. Благодаря Ти, че си създал хора като Матю. Благодаря Ти, че превръщаш злото в добро.

Матю Мелсън пристигна в Атина от Дания заедно със съпругата си Лина и четирите им деца. Беше живял в Гърция две години като американски войник. И двамата с Лина имаха специални чувства към тази страна. Продадоха къщата си и дойдоха. Не им беше лесно в началото. Сменяха климат, децата – училище. Спочиха в петмилионната Атина от своето тихо градче.

Първият учебен ден на малкия им син започна с неудържим плач. Бен не искаше да остане в училище, пищеше и не пускаше ръката на баща си. Цял ден Лина и Матю носеха в себе си пронизващия писък при раздялата. Когато отидоха в училище след обед, изумени видяха Бен, прегърнал щастливо едно от децата. Сякаш Бог беше нарочно приготвил тази картина:

Аз ви призовах тук. Ще се погрижа и за децата ви – казваше им Бог.

Месеците минаваха. Понякога Матю и Лина бяха щастливи. Друг път – не. Но никога не съжалиха, че са дошли. Бяха благословено семейство. Умножаваха полученото добро от Бога и великодушно го връщаха на хората, които ги заобикаляха. Разговарял с тях, човек не можеше да забрави топлотата и естествеността им. Анна беше впечатлена от начина, по който даряваха обичта си – щедро и дискретно.

Веднъж поканиха Анна в дома си. Беше неделя. Тя стоеше пред църквата по-сама от всякога. Хората минаваха край нея, пожелаваха й приятен ден и отиваха по къщите си. Валеше. Анна не бързаше да тръгва. Всъщност нямаше къде да отиде. Двете мили тийнейджърки – близначките на Лина и Матю, се спряха до Анна. Тя обичаше тяхната сърдечност и закачливост. Радостта, която струеше от тях, беше заразителна. Посмяха се и момичетата тръгнаха. Върнаха се много бързо, дърпайки родителите си:

- Ела с нас, Анна – весело каза Матю. – Каним те на пица.

- Какъв прекрасен подарък, Господи! – помисли.

Беше един благословен следобед, в който Матю и Лина я направиха съпричастна към щастието им. Анна потъна в уюта на дома и думите им.

Седяха на масата. Лина предложи кафе, докато стане обедата. Беше рядко нежна жена, спокойна и женствена. Тя гледаше Анна с огромните си сини очи. Имаше добри очи. Невероятно красиви. Беше слаба, висока, с дълги черни коси. Но най-красивото у

нея бе душата ѝ, отекваща като струна. Лина искрено се интересува от Анна, която по женски ѝ довери настроенията си. Имаше нещо между двете, което ги свързваше в едно, някъде далеч в пространството между страните им. Едно далечно общо ехо в мислите и чувствата им. Може би това беше тяхната чувствителност. Или Бог в тях.

Пристигна Матю с готовата храна. Разряза димящата пица и с много хумор се включи в разговора.

Преди да си тръгне, Анна видя снимката на малко момче. Казаха ѝ, че е от Камбоджа. Поиска да чуе повече за него. Лина не бързаше да говори. Анна трябваше да положи истински усилия, за да разбере, че му помагат да учи. При четири деца, Лина и Матю намираха обич и време за още едно.

Анна благодари за обеда, качи се в семейния микробус и Матю я закара до къщи. Този ден тя изпита великолепната сила на любовта. Любовта на Исус я докосна, преминала през сърцата на Лина и Матю. Тези хора живееха това, което говореха. В пръстните им съдове блестеше като съкровище характера на техния скъп Бог. Те проповядваха с живота си.

Беше Великденът на 2001г. Мястото – българската църква в Атина. Мисия “Благата вест” се веселеше и пееше. Татяна танцуваше. Бог даваше сили на тази крехка жена да понесе липсата на любимия син, когото полицията беше арестувала като нелегален дни преди празника. Неговата съдба беше част от епопеята на хилядите емигранти в Гърция, подгонени от глада и мизерията в много държави на Европа. Това бяха хора, за които родината от майка се беше превърнала в мащеха. Хора, които търсеха спасение и оцеляване в някое кътче на света, бъдеще за децата си.

Людмила, сестрата на момчето, темпераментна и интелигентна девойка, в този момент беше преодоляла себе си. Тя пееше пасхални песни с ангелски глас, на чийто непознати дълбочини Анна се възхищаваше.

Всички се събраха в кръг. В центъра му поставиха току-що встъпилите в брак Николай и Белла. Белла бе мило момиче с нежна мекота на формите си. Излъчваше искреност и лиризм. Щастливият съпруг увиваше русите ѝ коси около пръста си, опитвайки се да бъде сериозен. Бог бе отговорил на молитвите му за съпруга и беше го благословил с един ангел. Днес той празнуваше победата, започваща от името му завършваща в Бога.

Погълната от щастието им, Анна дълбоко се вълнуваше и радваше. “Благата вест” ликуваше от благодтта, слетяла над двама от членовете ѝ. “Благата вест” беше единопдушна, обединена от общата радост.

Анна гледаше тези хора, толкова различни по характер, възпитание, начин на мислене, събрани в едно. Бог беше Този, Който ги бе събрал. Те не бяха свършени. Бяха обикновени хора, с обикновени професии. Понякога и те влизаха в конфликти като християните от ранната църква в Коринт. Но имаше нещо, което бе по-силно от разликата помежду им. То бе прекрасно и велико, бе вълнуващо. Това беше самият Бог сред тях, Който ги свързваше и изглаждаше грапавините. Мощният християнски Бог, Който лично бе избрал и призовал всеки от тях. Те притихваха под божествената му мощ, готови да ѝ се подчинят и следват до края на дните си. Бяха посветени на Бога мъже и жени, отделени за Него, обединени в Него. Това пълно посвещение ги караше да стават в 5.30 сутринта на всяка неделя и да отдадат изцяло силите и времето от единствения си почивен ден на Бога. И на хората, които щяха да дойдат на техните “Обеди на любовта”.

Анна ги попиваше с поглед. Всичко, което правеха и говореха като едно цяло, отразяваше божествеността на техния Бог. Въпреки несъвършенствата и различията, Анна ясно виждаше, как с времето, Исус все по-ярко се изобразява във всеки от тях. Това я изпълваше с дълбоко уважение и почит към обикновените и скромни служители на “Благата вест”, Атина.

Анна видя хората, с които празнуваше, запечатани в друга картина: времето на пристигането ѝ в Гърция.

Седеше на една от масите в залата на Българския център. Около нея шумеше рояка от 150 други българи, руснаци, поляци, дошли на “Обеда на любовта”, който мисия “Благата вест” Атина даваше всяка неделя в 13.30. Тук я посрещнаха с усмивка, която беше благ мехлем за болката и самотата ѝ на чужденка.

Множеството утихна, когато на подиума се изкачи млада жена. Казваше се Светлана. Тя сърдечно поздрави присъстващите с най-нежния глас, който беше чувала някога:

- Добре дошли на нашите обеди на любовта. Радваме се, че отново сме заедно. С някои от вас се познаваме, с други – не. И днес ние ви казваме: Бог ви обича.

Анна знаеше, че Бог я обича. Но понякога, блъскана от вършачката на деня, това знание избледняваше. Топла тръпка прониза сърцето ѝ, когато чу тези думи. Тази тръпка се появяваше всяка следваща неделя. Анна отиваше там отрудена и обременена от грижите и си тръгваше успокоена, заредена с енергия за следващата тежка седмица. На тези обеди Бог я докосваше с обичта Си, отнемаше тъгата и умората ѝ пласт след пласт. Имаше нужда да чуе думи на утеха и любов, думи на насърчение и здраве. Набрала инерция, виелицата на спомена пренесе Анна в центробежната сила на една друга неделя.

Беше сгушена и свита, настръхнала като врабче, на първата маса до платформата. Мислите ѝ объркано се въртяха, притискани от теготата на дните. Те се блъскаха на вълни в нея, една от друга по-големи. Анна с мъка издържаше налягането им. Море от неутешима печал я заливаше, дърпаше я неутолимо надолу към дъното. Не ѝ беше останала сила, с която да противостои на външния натиск. Тогава усети щракането в сърцето си и старата пареща болка я прониза отново. Анна положи ръка върху гърдите си, както обикновено правеше, за да потуши болката. В този миг чу познатия мек глас на Светлана, който приветстваше дошлите. Анна се отпусна в този глас. Почиваше си в интонацията му. Той пое сърдечната ѝ болка, обинтова наранените ѝ мисли. Превърза ги с любов и увереност в доброто утре, което Бог имаше за нея.

После на микрофона забълбука потока от думи на жена с дълги червени коси. Това беше Диана. Тя изливаше като вода живота си:

“Живеех с вроден сърдечен порок. В рода ми поколение след поколение умираха от сърдечен пристъп. Чувствах, че приближава и моят ред, лекарите не даваха надежда. Тогава срещнах Бога. Той излекува съвършено сърцето ми и вече 5 години се радвам на чудесно здраве.”

Жената дълбоко пое въздух и в хор с други запя “Ти изцеляваш сърцето ми”. Анна слушаше думите на песента. Гледаше Диана, която горещо пееше, и си мислеше: “Тази жена не може да не казва истината. Така всеотдайно до последната глътка въздух може да пее само съвършено здрав и благодарен човек.” Сети се за болката в собственото си сърце и с радост констатира, че я няма. Беше си отишла, докато слушаше. Топла благодарност към Бога я изпълни.

Това стана преди 3 години. Тогава бе една от многото в залата, търсеци доброта и надежда. Сега беше част от “Благата вест” и сама стоеше на подиума, съзнаваща отговорността за всяка дума. Ако някой в началото ѝ беше казал, че това ще се случи, би оспорила вероятността му.

Следващата неделя, преди да тръгне за обед на любовта в Българския център, Анна каза:

- Отивам там, където Ти искаш да бъда, Господи. И ще кажа това, което Ти искаш. Направи ме проводник на мисълта Си. На тези 5 минути, в които говоря всяка неделя, посвещавам живота си. Помажи ме със Святия Си дух, защото без Него думите ми са безжизнени.

Когато в 13.30 часа застана пред микрофона, Анна топло каза:

- Скъпи приятели, колко е хубаво, че сме тук! Отново е неделя и отново сме заедно. Как мина тази седмица? Бихме се радвали да сте добре. Но ако болка те стяга в обръча си, ние ти казваме днес: Бог има лекарство за болката ти. Ако се чувстваш сам – знай, Бог е с теб. Ако отдавна никой не ти е казал, че те обича, чуй – Бог те обича.

Ти, който си тук за първи път, ако усещаш празнота в себе си, ако си се питал какъв е смисълът на човешкия живот, значи не си случайно тук. Ти, който идваш всяка неделя, може би търсиш обич и щастие. Това е толкова естествено. Днес хората умират без любов. Но не знаят, че спасението е в Бога. Днес хората търсят щастието и не го намират. Защото то е в невидимия свят.

Но кой ли ни е учил на това?

Оплитаха в лъжи светски мислите ни.

А ние, вярвайки като деца,

поемахме свръхдоза от наркозата.

Влуднали се, търсехме навред

щастieto под небето синьо.

Дори да беше мъничък предмет,

съзрели бихме го във зримото.

Но щастieto е в незримото!

Това знание беше забранено за нас. Вярвайки като деца, ние поемахме свръхдоза от масовата наркоза на атеизма в комунистическа България и останалите комунистически страни на Източна Европа. Наркотикът, наречен безверие, бавно ни убиваше. Някои душевно, други физически.

Днес ще ви разкажа за един човек, станал жертва на неверието:

Беше млад мъж, етичен, образован, едно от светилата на града. Философ и филолог едновременно, той изнасяше лекции на пет езика. Четеше много и от всичко. В огромната си библиотека имаше дори Библия. Филтрираше прочетеното през цедката на собствената си ценностна система. Живееше сам с книгите си и преводите, които правеше. Намираха го за странен, защото беше затворен и необщителен. Считаше, че животът е суета.

Беше мой съсед. Веднъж свирех на пианото, когато той звънна на вратата и учтиво помоли за малко тишина, защото работи. Поканих го вътре. Бързо постигнахме съгласие да свиря в часовете, в които не подготвяше лекциите си. Изпихме по чаша кафе. Беше удоволствие да се разговаря с него. Излъчваше финес и интелигентност. Оттогава Пламен се отбиваше понякога и разговаряхме - за нещата от живота, за изкуството, което еднакво обичахме. Тъй като светът е малък наистина, срещяхме се случайно на концерти и театрални постановки по-често, отколкото в блока ни. Смеяхме се на това. И отново дълго разговаряхме. Веднъж се осмелих и го попитах:

- Как мислиш, какъв е смисълът на човешкия живот?

Пламен премигна бързо, изненадан от прямотата на въпроса ми, и потъна в мрачно мълчание. Бавно стана, намери в библиотеката си “Души в окови” на Съмърсет Моам и ми подаде книгата така, както се дава скъпоценност. Движението му издаваше страхопочитание към предмета в ръцете му. Това беше своеобразен отговор на въпроса ми. Тази книга внушаваше идеята, че човешкият живот е ненужен и безсмислен като старо, износено от времето килимче.

Пламен ми казваше това задочно. Той се съгласяваше с героя на книгата. За него човешкият живот бе лишен от съдържание.

Отказвах да приема песимистичната му философия. Поисках друга книга, Библията. Не разбирах всичко, което четях, но едно изречение ме грабна – “В многото мъдрост има много печал и който умножава знание, умножава скърби.” Поисках да узная повече за автора и написаното. Така стигнах до Бога. Изобилна светлина осия живота ми и го промени към добро.

Тази светлина е за всички. Тя е и за вас, които слушате сега.

А знаете ли какво стана с моя съсед? Той се самоуби. Пламен беше немилостиво убит от собствения си начин на мислене. Уби го неверието му. Защото разрухата е естественият край на неверието. На погребението му присъстваше елита на столицата. Но те не можеха да му помогнат, докато беше жив.

Всеки човек прави сам своя демократичен избор по отношение на себе си. Сам определя своето верую. Свободата е най-висшият ни дар от Твореца. Анна спря за момент.

- Ти, който си тук сега, също трябва да избереш в какво ще положиш доверието си. В смисленото и разумното начало на света, което е Бог и носи живот. Или в безсмислието на човешкото съществуване, което разрушава. Може би вярваш в еволюционната теория на Дарвин за човешкия произход. Интересно е да се отбележи, че самият Дарвин преди смъртта си се отрича от своята теория: “Бях млад тогава, неопитен – казва той. - “Това бяха само идеи. Но те се разгоряха като див огън, станаха религия. Съжалявам, наистина съжалявам.”

Анна погледна множеството пред нея. Слушаха притихнали. Ако знаеха колко ги обича! Направи пауза и топло каза:

- Ако си тук за първи път или си идвал, но не познаваш Бога, ако тези думи са докоснали сърцето ти, дай знак там, където си. Не отлагай. Има само днес. Утрото не ти принадлежи. Не знаеш в кой момент нишката на живота ти ще бъде прекъсната. Не закоравявай сърцето си. Днес е благоприятното време. Днес е спасителният ден за теб. Потърси Бога и Той ще те благослови.

Бавно, една след друга, започнаха да се вдигат ръце. Анна видя светлината в лицата на хората. Нищо не можеше да се сравни с тази радост! Дълбоко поклонение към Бога я изпълни. Вибрираше от възторг и благодарност.

- Благодаря ти за тези ръце, Господи! – горещо каза в сърцето си Анна.

После, когато хората си отидоха и остана сама, заплака от щастие.

Малко по-късно записа:

Господи,
Моля Те да Ти служа,
на хората като услуга
с горещината на сърцето си,
с думите на ръцете си.
Моля Те, помогни ми
незабелязано да им ги дам.

С огъня си огън да запалия
в душите им – древен храм
на обичта, смирението, прошката –
бисери от броеницата за нас.
Господи, освети ме. Рани
с думи да превързвам научи ме.
Господи,
Обичам Теб. Обичам хората.
Събирам ви в едно, за да ви служа.
С думите на ръцете си.
С горещината на сърцето си.

Анна изплува от спомена. Отърси се от него като от вода. Колко странни, колко пъстри и шарени като кълбо бяха тези години! В мислите си ги оприличи на какавида, която се измъква от тъмницата на пашкула и в красив танц на пеперуда се потапя в свободата на простора.

Бог бе обърнал в благословение страданието! Радост – огромна и бълбукаща като фонтан, извираше в сърцето ѝ. Момчето, за което Бог ѝ говори бе вече дипломиран лекар. Усети как това щастие иска да излезе навън от нея и да бъде споделено с хората.

Погледна писмото, което стискаше в ръката си. Какво ли имаше вътре? Късче от скъпата родина, клокочеща жизненост, изпълваща с пълноводието си редовете на вече омъжената ѝ дъщеря... Почти разкъса плика в нетърпението си да го отвори и прочете:

- Как си днес? – закачливо питаше дъщеря ѝ. Поглъщаше думите, както гладният поглъща хляб.

-Ние сме добре. Днес се навършват дванайсет години от деня, в който срещнах Исус. Мисля, че това е най-прекрасното, най-страхотното нещо, което би могло да ми се случи.

После продължи:

- Искам да ти кажа, че за да има повече такива срещи, имаме на сърце със съпруга ми да заминем за чужбина и повторим това, което вие правите в Гърция. Да основем клон на “Благата вест” и евангелизираме българите зад граница.

Едра сълза се отрони от очите на Анна и бавно се стече по лицето ѝ. Тя отвори уста и глътна сълзата, както преди пет години, когато пристигна. Но тогава плачеше от сърдечна болка. Сега заплака от сърдечна радост. Пусна листа и за миг се опита да погледне в бъдещето.

Млади и образовани, носещи Божия огън и призив, дъщеря ѝ и съпругът ѝ бяха готови мисионери. Като в старите класически романи, те поемаха щафетата от по-възрастните и продължаваха напред. Продължаваха с това, което Бог влагаше в сърцата им.

- На мене ли е това щастие, Господи? – промълви Анна. – На мене ли е тази благодат? Ако знаеш..., ако знаеш само колко Ти благодаря! И ако знаеш...да, Ти знаеш, Господи, колко съм щастлива!

Анна се наведе и взе шепа пясък. Беше топъл и мек. Леко разтвори пръстите си. Малките обли песъчинки изтичаха между тях, плъзгаха се ласкаво по кожата ѝ и се сливаха с останалия пясък.

По сенките на акостиращите кораби почувства, че морето се раздвижи. Топъл бриз докосна лицето ѝ. Животът продължаваше.

Това наистина си Ти, Господи! – почти на глас помисли Анна.

Бавно стана и отърси внимателно пясъка от ръцете си. Погледна нежно пристанището на Пирея, обърна се и със спокойни крачки тръгна напред.